

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMACHT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen:

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Kapitein der Grenadiers.

Redacteuren:

J. J. C. P. WILSON, Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.
A. Q. H. DIJXHOORN, Kapitein van den Generalen staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool
M. R. H. CALMEIJER, 1e Luitenant der Infanterie, werkzaam bij de Afdeeling.
Generale Staf van het Dep. van Defensie. P. W. PIETERS, Ritmeester der Huzaren.
A. ETERMAN, 1e Luitenant der Artillerie, Lid der Commissie van Proefneming.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 117783. Postrekening 44715
Abonnement f2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f12.50 per jaar. Losse Nummers f1.50

102de JAARGANG

No. 12

DECEMBER 1933

INHOUD

	Blz.
Mobiliseeren (II), door W. E. VAN DAM VAN ISSELT.....	706
Ruiteropleiding bij de Artillerie, door G. L. M. H. HIGLY.....	712
Het „Moreel” van den Troep, door Prof. Dr. F. J. J. BUYTENDIJK.....	713
Het Vastloopen van den Aanval van het Bataljon en de Overgang van den Aanval tot de Verdediging, door C. D. KAMERLING.....	719
De Kaartdeclinatie voor de eerstvolgende jaren, door Ir. M. TANS.....	729
Tactiek en Vuurtechniek der Artillerie (IX), door A. T. C. OPSOMER.....	734
Verre-schrijfverbinding voor de Militaire Berichten-wisseling, door C. VAN BOVEN.	738
Beoefening van het Tuchtrecht in de Weermacht.....	742
Leven en Streven in de Koninklijke Landmacht.....	746
Uit de Vakpers	753
Nieuwe Uitgaven	711, 717, 745

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V. - 's-GRAVENHAGE - 1933

MOBILISEEREN

DOOR W. E. VAN DAM VAN ISSELT,
Gepensionneerd Luitenant-Generaal.

II. Slot van blz. 653.

Als het tij verloopt, moet men de bakens verzetten. Aan de verlofsofficieren, voor zooveel noodig ook aan de dienstplichtige onderofficieren, moet de routine van mobiliseeren worden bijgebracht, welke tot dusverre, ten deele intuïtief, het gemeengoed der beroepsofficieren was. Eerstbedoelden moeten daarin zoowel tijdens hun eerste opleiding als bij hun voortgezette vorming worden opgevoed of onderwezen. Klare, overzichtelijke, korte, maar toch volledige mobilisatie-instructiën voor compagnieën en batterijen zijn hiervoor het eerste noodige, daar zij een handleiding bij het onderwijs vormen en vooral een ruggesteun bij de uitvoering, waardoor deze den commandanten zoo gemakkelijk wordt gemaakt als slechts eenigszins mogelijk is.

Ook hier geldt: „le savoir faire vaut mieux que le savoir”. Zoo zouden proefmobilisaties een noodzakelijk complement moeten vormen in het zooveel ontwikkelde stelsel. De eisch is zoo oud als de weg naar Rome; over het nut valt niet te strijden, doch de praktijk heeft geleerd, dat het in dit opzicht in het Nederlandsche leger steeds bij de theorie en een weinig betekenend surrogaat is gebleven. De beteekenis welke het vormen van oorlogsverbanden in de maand Aug. of Sept. in het nieuwe stelsel heeft gekregen, mag niet worden overschat, doch als partieele mobilisatie toch ook niet onderschat, zulks te minder, omdat zij jaarlijks terugkomt. Uit het hier besproken oogpunt beschouwd zou het van groot nut zijn om af en toe, al was het slechts bij één regiment per divisie 4, liefst 6 lichten tegelijk te doen opkomen, *opdat van de dan aan het licht komende onvolkomenheden partij ware te trekken voor onze geheele krijgsmacht.*

Intusschen, ook met een louter theoretische behandeling van de mobilisatieregeling — welke aangelegenheid voor de Nederlandsche krijgsmacht van de hoogste beteekenis is, omdat zij de mate van paraatheid bepaalt, waarmede ons oorlogsleger in het leven kan worden geroepen — valt zeer veel te bereiken, *mits het systeem volledig wordt ingeleefd.* Indien het mobiliseeren van een compagnie of van een batterij *volledig tot in bijzonderheden als vak van onderwijs* (met een zeer algemeen overzicht voor wat de hoogere eenheden betreft, hetgeen trouwens van zelf bij de legerorganisatie te pas komt) wordt behandeld aan de scholen ter opleiding van verlofsofficieren; wanneer er geen gecomprimeerde cursus plaats vindt zonder dat het zoo allerbelangrijkst onderwerp *aan de hand der instructie* in 1 tot 2 uur weereens wordt doorlopen¹⁾; indien geen cursus voor den naast hooger rang wordt gehouden zonder dat het mobilisatie-systeem van het eigen wapen eenvoudig en doeltreffend wordt behandeld; indien geen opkomst van 3½ week onder de wapenen plaats vindt zonder dat de mobilisatie in voege als evenvermeld in een namiddag

¹⁾ Vergelijk L.O. 1933 nr. 300, Nov. nr. blz. 695. (Red.)

met alle verlofsofficieren wordt besproken en de voornaamste opslagplaatsen van materieel worden afgefietsd ¹⁾; indien nimmer een compagnies- of batterij-commandant of oudste luitenant van zulk een onderdeel onder de wapenen komt, zonder dat hij zijn instructie ter bestudeering in handen heeft gekregen en verplicht is geworden om zoo mogelijk de localiteit op te nemen, waar het zal mobiliseeren ¹⁾; indien bij de opleiding tot en de voortgezette vorming van de dienstplichtige onderofficieren tijdens hun herhalingsoefeningen in algemeenen zin en op bescheidener schaal steeds hetzelfde wordt verricht; dan is er m.i. geen enkele reden om te wanhopen aan een eventuele mobilisatie van het Nederlandsche leger, dan is er zelfs alle reden om aan te nemen, dat, *indien allen het slechts krachtig willen* en kennis van zaken, systeem en orde bestaan, het mobiliseeren van de Nederlandsche landmacht minstens even goed en vlot kan verlopen als zulks in 1914 het geval was ²⁾.

Op vorm en inhoud van de mobilisatie-instructiën komt het in hooge mate aan. Het is mij bekend, dat het legerbestuur aan deze aangelegenheid de volle en voortdurende aandacht wijdt.

De instructiën moeten zich strikt beperken tot het eigen onderdeel; er mag geen woord te veel, nog minder één te weinig in staan. Als de C., de standplaats van zijn naasthooger Chef kent en een kort en klaar besef heeft, hoe uit het niets, b.v. een leege school (c.q. bovendien de stallen, loodsen, maneges, enz. voor de paarden) een complete, volledig uitgeruste compagnie of batterij ontstaat, is aan alle te stellen eischen voldaan. Hieruit volgt, dat regiments-mobilisatieregelingen, waarbij de C.Cn. het voor hen vereischte moeten opdiepen uit een algemeene regeling, welke voor hen veel te uitgebreid, dus onoverzichtelijk is, onbepaald afkeuring verdient.

Hoewel met behoorlijk ingerichte mobilisatie-instructiën, welke op de aangegeven wijze zowel tijdens de eerste opleiding als tijdens alle soort van herhalingsoefeningen een gemeen en levend goed van het oorlogskader moeten worden, het allervoornaamste ter zake is verricht, moge nog kort de aandacht worden gevestigd op enkele punten, welke in het besproken opzicht gunstig kunnen werken:

- 1° opkomst en oefening, althans gedurende de week, welke het kader aan de gewone dienstplichtingen voorafgaat voor herhalingsoefeningen, in het vredesgarnizoen, indien dit tevens het mobilisatiecentrum van het betrokken Korps is. Plaatselijke bekendheid van officieren en onderofficieren in dat centrum is van groote waarde; voor hen is mobiliseeren dan alsof men weer voor herhaling opkomt. De hiervóór bedoelde bezoeken van C.Cn. (en c.q. oudste luitnants) aan de betrokken mobilisatiekazernes zijn alleen onder die omstandigheden mogelijk, evenals de

¹⁾ Aangenomen, dat vredesgarnizoen en mobilisatiecentrum samenvallen.

²⁾ Op grond der ervaring, door mij krachtens een later mij verleende nevenbetrekking verkregen, wil ik hier even aanstippen hoe het gewenscht is, dat tijdens gecompriëerde en andere cursussen ook het V.B.L. in zijn hoofdtrekken wordt behandeld met de reserve-officieren. Men moet weten, dat het eventueel teekenen van de lijst niet vanzelf een ongunstig oordeel met zich brengt, ook wanneer en hoe men over een uitgebracht oordeel zijn bezwaren kan indienen. De kapiteins en hooger, die aan het einde van een opkomst onder de wapenen Nota's moeten invullen, hebben recht op een uitvoeriger behandeling, c.q. op eenige voorlichting.

Het mag schier overbodig worden geacht er hier op te wijzen, dat de a.s. beroeps-officieren reeds tijdens hun opleiding aan de K. M. A. *volkomen vertrouwd* moeten worden gemaakt — ook op de aan het slot van dit artikel te bespreken aanschouwelijke wijze — met de mobilisatieregeling tot in bijzonderheden van een *compagnie*, c.q. een *batterij*.

besproken rondgang van officieren (en c.q. kader) langs de wapenkamers, voertuigenloodsen, magazijnen, hospitaal e.d.;

- 2°. in verband tot het vorenstaande en om de onderlinge bekendheid zoo groot mogelijk te doen zijn, de officieren, ook de onderofficieren niet dan bij hoogen noodzaak *niet* bij hun eigen korps te doen opkomen. Zonder dit gaat het voordeel sub 1° meer of min verloren; de officieren enz. kennen elkaar onderling en hun troep nog minder dan door het stelsel toch reeds het geval is. Bij het eigen korps vinden de opkomende reserve-officieren meerdere hun bekende instructeurs, omgekeerd zien deze talrijke bekenden terug, van wie men weet, wat zij waard zijn, wat zij voor hun vorming nog behoeven, enz. ¹⁾.

Een m.i. zeer belangrijk punt in dezen is, dat de leggers-beoordeelingslijsten bij het eigen korps berusten, zoodat alleen dáár R.C. en H.I. zich vooraf kunnen overtuigen hoe het staat met de opkomende reserve-officieren, wie de geschiktheid voor den naasthooger rang nog moeten behalen, wie die reeds verwierven, wie bijzonder bruikbaar zijn voor bijzondere functiën, op wie voor de beoordeeling bijzonder moet worden gelet, wie nog kleine tekortkomingen, gemis aan practische ervaring hebben goed te maken, enz. enz. Worden gedurende de week van vóór-opkomst van officieren en kader de B.Cn. en de C.Cn. door R.C. of H.I. aldus *in algemeenen zin* voorbereid op wie zij onder zich krijgen en op wie in bepaalde opzichten nog bijzonder valt te letten, dan zijn de opkomende Cn., die door de vorming en de daarbij aansluitende oefening van hun z.g. oorlogsverband toch in 17 dagen meest voor vele en groote moeilijkheden worden geplaatst, in een belangrijk opzicht t.v. reeds gedeeltelijk geörienteerd en voorbereid. Dit moet bevorderlijk zijn aan een doelmatige voortgezette opleiding en een zorgvuldige beoordeeling ²⁾.

- 3°. een zoo gedecentraliseerd mogelijke regeling van de opkomstplaatsen bij mobilisatie. Wat de z.g. mobilisatiecentra (vredesgarnizoenen en voormalige vredesgarnizoenen met kazernes) betreft, hieraan zit met vredesvoorbereiding, bezit van militaire gebouwen, magazijnen, loodsen e.d. zooveel vast, dat, al ware in dit opzicht niet alles doelmatig geregeld, daaraan alleen reeds om der kosten wille hoogst bezwaarlijk verandering zou zijn aan te brengen.

Mijn opmerking geldt derhalve uitsluitend de regeling *per garnizoen*. Hoe verlokkelijk het moge schijnen om ter wille van den eenvoud (c.q. ook van de kosten) bestaande kazernes *tot het uiterste* uit te buiten, voorts gebruik te maken van *zeer groote* leegstaande of beschikbaar komende gebouwen, waarin b.v. volledige bataljons zijn weg te bergen, zoodat men slechts met een beperkt aantal mobilisatiekazernes te maken heeft, wat een snelle aflevering van de rond te brengen wapenen, mobilisatie-uitrustingen enz. bevordert,

¹⁾ Het is een ieder bekend, hoezer kleine eigen belangetjes in verzoekschriften kunnen worden opgeblazen tot hoogst gewichtige belangen. De moderne tijdgeest brengt mede om daaraan maar al te zeer aandacht te schenken, hetgeen het egoïsme aanwakkert en het „dienen” op den achtergrond doet treden, nog gezwegen van den rompslomp van een legio aantal verzoeken.

²⁾ De beoordeelingsnota over hoogstens 24 dagen staat nagenoeg gelijk met de gewone beoordeelingslijst over 3 jaren van den beroepsofficier en is dus van het hoogste gewicht; over de 6-daagsche gecompriëerde cursussen zal als regel weinig bijzonders kunnen worden gemeld. Reserve-hoofdofficieren en -kapiteins, die aan het slot eener periode van actieven dienst beoordeelingsnota's moeten opmaken, ontleenen aan § 23 V.B.L. minstens een aanspraak op de bovenbedoelde voorlichting.

zoo verdient dit stelsel naar mijn vaste overtuiging *in het nieuwe leger* en in onzen modernen tijd, gelet op den korten oefeningstijd, de zoo losse mobilisatieverbanden en den modernen tijdgeest, onbepaald afkeuring. De kazernes dienen matig tot niet belegd te worden, waardoor zij beschikbaar blijven om na 1 tot 2 dagen alle van de gevormde eenheden loskomende kleine detachementen overcompleet personeel voor het depôt en het opkomend depôt-personeel te huisvesten, hetgeen ingewikkelde verschuiving in de legering na enkele dagen voorkomt. Ook voor de legering buiten de kazernes gelde voor het nieuwe leger in zijn eerste, zoo moeilijke levensdagen het „*divide et impera*”. Door de stroomen opkomende groot-verlofgangers te *verdeelen* over een groot aantal kleine mobilisatie-kazernes, elk als regel voor één compagnie of een batterij, kan men blijven *heerschen*; een ontevreden geest van een kleine kern plant zich niet zoo licht voort en wanneer hier of daar met kracht moet worden ingegrepen, is de brand gebluscht eer hij groote afmetingen kan aannemen. Dit punt eischt weinig toelichting, verdient echter in onze moderne verhoudingen alle aandacht: de grootste gashouder van Europa deed Neunkirchen in het Saargebied (42.000 zielen) meerendeels verloren gaan; met 100 kleine gashouders had het ongeval zich beperkt tot een lokaal brandje ¹⁾.

Mijn 4e en laatste voorstel zal wellicht menigen lezer bij eerste kennismaking even doen glimlachen; ik vertrouw, dat bij nadere overweging aan het voorstel een hogere waarde zal worden toegekend dan het *oogenschijnlijk* toekomt. Het is bekend, dat Prins MAURITS *de* maker is van het Staatsche Leger. Hij schiep orde in den chaos, stelde organisatiën, vormen en voorschriften vast, regelde de nevendiensten, deed instructiën ontwerpen, verbeterde allerlei aan de hand van de opgedane *oorlogs*-ervaring. Prins WILLEM I had daarvoor geen tijd, geen aandacht en geen geldmiddelen gehad. Hij begon den opstand in 1567 vanuit het buitenland zonder eenige organisatie noch op staatkundig noch op geldelijk gebied noch op dat van het krijgswezen. Bovendien was hij de aanstichter en de ziel van den strijd, de algemeene, staatkundige leider, die voor gebieden van lager orde weinig aandacht kon hebben. Hij streed zijn strijd met huurlingen, aanvankelijk Duitschers, daarna ook Hugonoten, Nederlanders, Engelschen, Schotten, enz. Hij nam, moest nemen, wat hij voor weinig geld kon krijgen: rijp en groen; goed of slecht; sterk of zwak; rijk en arm; gewapend of ongewapend.

MAURITS en zijn opvolgers hebben in alle opzichten gestaan op de schouders van den Vader des Vaderlands; zij konden voortbouwen op wat deze had gewrocht. Bovendien: Prins WILLEM I keerde in 1572 terug in zijn voormalige gouvernementen (1559/67) als de stadhouder des Konings, dus als de Vorst zelf; de Staten-Generaal waren zijn adviseurs. Zijn opvolgers daarentegen ontvingen hun waardigheid uit handen van de Staten-Generaal, wier eerste dienaren zij waren. Zij wierpen zich met voorliefde op het krijgswezen, beperkten dus zelf hun arbeidsveld. Zoo kon MAURITS, die bovendien

¹⁾ Toen ik in 1907 werd werkzaam gesteld in een onzer grootste verdedigingsstellingen, had men daar nog geen open oog voor de beteekenis van dat „*divide et impera*”, hoewel men in verband met de zeer geavanceerde mentaliteit in dat centrum ter zake dubbel waakzaam behoorde te zijn. Vier bataljons landweer-infanterie, nog gebrekkig geëncadreerd, zouden in één groot muziekgebouw opkomen; nagenoeg 20 compagnieën landweer-vestingartillerie (waaronder sommige zelfs zonder één sergeant) zouden opkomen in een vredeskazerne, waar bovendien 3 bataljons infanterie, een depôt en 7 compagnieën vesting-artillerie mobiliseerden.

liefde en aanleg daartoe bezat, doen, waarvoor Prins Willem I tijd noch gelegenheid had gehad: het Nederlandsch krijgswezen methodisch opbouwen in nationalen zin, het in allerlei opzichten in vaste, destijds stramme vormen gieten. Onder MAURITS' beproefde, hechte leiding werd de Nederlandsche krijgsmacht beroemd in West-Europa, toonaangevend en een leerschool op het gebied van het krijgswezen voor de omliggende Staten. Vooraanstaande mannen op dat gebied uit allerlei landen kwamen kijken naar zijn formatiën, zijn organisatiën, zijn exercitiën en troepengebruik, zijn artillerie, vooral ook naar zijn verdedigingswerken.

Welnu, het is bekend, dat deze groote krijgskundige, vermaard in geheel West-Europa, met looden soldaatjes werkte en wrocht; daarmee zette hij zijn formatiën ineen, ontwierp hij opstellingen en evolutiën, bestudeerde hij het troepengebruik vóór en in den slag, wat destijds alles vrij formalistisch was geregeld. Waar een zóó groot man, een nationaal legerorganisator en strateeg van de eerste orde, het gebruik van zulk een surrogaat doelmatig achtte, behoeft het door ons voor een zaak van schematischen, formeelen aard zooals het mobiliseeren is, niet te min geoordeeld te worden.

Vooraf voor het onderwijs bij de K.M.A., doch niet minder aan de scholen ter opleiding van reserve-officieren, bij de kaderopleiding bij de regimenten (dienstplichtige onderofficieren) en voor gebruik bij de gecompriëerde cursussen met de jongere reserve-officieren zou ik dus den aanmaak van doozen looden figuren willen aanbevelen (waarmede de Art. Inrichtingen wellicht waren te belasten), opdat aan alle a.s. verlofs-officieren en -onderofficieren op *aanschouwelijke, d.i. de meest sprekende* wijze kan worden getoond, hoe uit het niets, d.w.z. een ledige mobilisatie-kazerne door tal van achtereen volgende, aanschouwelijk voor te stellen handelingen (opkomst bij mobilisatie, inrichten van de mobilisatiekazerne, aanrijden van auto's met wapenen enz.; afhalen van allerlei andere artikelen; afhalen aan de stations, druppelsgewijze opkomst van het personeel, enz. enz. enz.) ten slotte een complete, volledig georganiseerde en uitgeruste tactische eenheid, hetzij compagnie of batterij ontstaat ¹⁾. Bij de invoering van het vóór vele tientallen jaren aan Duitschland ontleende z.g. „Kriegsspiel” werden alle korpsen dadelijk voorzien van daarbij behoorende volledig uitgeruste blokkendoozen. Ook het onderwijs in mobiliseeren is voor ons „ein System von Aushilfen”. Waarom zou men de opleidingsinstituten en de korpsen dat niet aanschouwelijk op de hier aangeduide wijze geven en hen daartoe voorzien van mobilisatiedoozen in den geest als hier bedoeld?

Zelfs na den grooten oorlog wordt in Duitschland veel werk gemaakt van looden en tinnen soldaten; daar bestaan op dat gebied zelfs een tweetal tijdschriften, genaamd „der Standhafte Zinnsoldat” en „die Zinnfigur” ²⁾.

Ook de Directeur van het Nederlandsch Legermuseum (de Doorwerth) stelt daarin belang, heeft het begin gemaakt met het aanleggen van een verzameling (typen van „Het Staatsche Leger”) en zal ongetwijfeld bereid worden bevonden tot het verstrekken van nadere inlichtingen.

Het bezit van mobilisatiedoozen, welke o.m. de volledig gemobiliseerde

¹⁾ Platte gronden van beganen grond en verdieping eener mobilisatie-kazerne (b.v. schooltype), van de stallen enz., geschetst op wit karton, kunnen de gebouwen voorstellen.

²⁾ Voorts bestaan in Frankrijk de „Société de collectionneurs de soldats d'étain” met een eigen orgaan en in België de vereeniging „Les amis du soldat de plomb” (Red.).

militair-organisatorische eenheden (compagnie of batterij) aanschouwelijk moeten kunnen voorstellen met al haar personeel, paarden en voertuigen, zal tevens kunnen strekken om bij het aanschouwelijk onderwijs, binnenskamers en zonder eenige verdere kosten, een eerste duidelijk denkbeeld te geven van de samenstelling van het onderdeel, alsmede van de verschillende marsch-, verzamel-, gevechts- en paradevormen, welke het kan aannemen.

* * *

Naschrift.

Nauwelijks had ik mijn handschrift ingezonden aan de Redactie, toen ik in een nummer van de „Kampioen” las, hoe de A.N.W.B. sedert eenigen tijd „verkeersmaquettes” verkrijgbaar stelt, aanvankelijk alleen voor onderwijsdoeleinden bestemd; later bleek, hoe goed die maquettes zijn te gebruiken bij de behandeling van processen-verbaal wegens verkeersovertredingen door onze rechterlijke colleges, terwijl zij eveneens van groot gemak toonden te zijn bij de opleiding van politiedienaren. Alle rechterlijke colleges en commissarissen van politie zijn thans kosteloos voorzien van die maquettes. Vele dier colleges en commissarissen zonden het Bondsbestuur reeds een dank- en tevredenheidsbetuiging voor dat praktische hulpmiddel bij beoordeeling van verkeersovertredingen en -ongelukken.

Moge het door mij aanbevolen hulpmiddel bij eerste kennismaking eenigszins beneden de waardigheid van het leger toeschijnen, uit het hier aangehaalde blijkt, dat wij ons daarmee in goed gezelschap zouden bevinden: de rechterlijke colleges enz. en de A.N.W.B.

NIEUWE UITGAVEN

Grundzüge der Wehrpolitik, door K. L. VON OERTZEN, Oberst a.D. Uitg. Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg 1933. Prijs gekart. RM. 6.—, linnen RM. 7.—.

De Fransche Buitenlandsche Politiek sedert 1919, door W. C. POSTHUMUS MEYJES. Uitg. H. D. Tjeenk Willink & Zoon N.V., Haarlem.

Het gevaar uit de lucht door A. A. J. J. THOMSON, Eerste Luitenant der Infanterie, en Dr. H. PEETERS, Gemeente-arts, leider der afd. Volksgezondheid van de Gemeentelijke Geneeskundige- en Gezondheidsdienst, Amsterdam. Uitg. D. B. Centen's Uitg. Mij. N.V. Prijs f 1.35; 25 ex. f 1,20 per ex.; 50 ex. f 1.— per ex.

RUITER-OPLEIDING BIJ DE ARTILLERIE.

In het October-nummer van het *Bulletin Belge des Sciences Militaires* komt van Luitenant-Kolonel VERMAELEN een artikel voor getiteld „*De l'enseignement de l'équitation dans les batteries montées.*”

In dit artikel komen twee uitspraken voor, die de aandacht trekken.

1. *Il est à noter qu' une trop grande connaissance de l'instruction au point de vue de la science équestre est superflue et peut être néfaste.*

Dat doet mij denken aan sommige officieren, die, nadat zij een cursus aan de Rijsschool gevolgd hebben, het onderricht aan onze recruten op onze paarden geven, zooals zij het aan de Rijsschool op rijsschool-paarden ontvangen hebben. Dit is natuurlijk onjuist, doch het onderricht, dat zij aan de Rijsschool gekregen hebben, geeft daar vanzelfsprekend aanleiding toe.

In verband hiermede rijst de vraag of aan de Rijsschool wel voldoende geleerd wordt hoe het rijkunstig onderricht moet geleid worden voor leerlingen, die, voor het eerst te paard komende, in vier maanden tijds tot ruiter afgericht moeten worden. Dit is zóó iets geheel anders dan het voortgezette onderricht, dat de leerlingen aan de Rijsschool ontvangen, dat m.i. niet volstaan kan worden met daarop nu en dan, als zulks te pas komt, te wijzen, maar dat dit bepaald tot de te behandelen leerstof dient te behooren. Het allerbeste ware daarbij ongetwijfeld, dat een klasse recruten van de Cavalerie (voor de leerlingen der cavalerie) en een klasse artilleristen (voor de leerlingen der Artillerie) aan de Rijsschool tot ruiter opgeleid werden, bij voorkeur door instructeurs, die door de verkregen *resultaten getoond* hebben daarvoor een bijzondere geschiktheid te hebben. Die geschiktheid — voor dit elementaire, beperkt-rijkunstig doel — treft men (althans bij de Artillerie) niet zelden bij onze oudere, geroutineerde onderofficieren aan.

Aangezien voor die recruten-opleiding veel buiten rijden noodig is, wil de recruut na vier maanden aan al de te stellen militaire eischen voldoen, is het wellicht niet mogelijk een dergelijke opleiding, met het oog op den tijd, dien zij vergt, in den korten detacheringstijd der officieren te doen plaats hebben. Jammer genoeg, want naast de eigen voortgezette opleiding is toch zeker ook van het grootste belang de geschiktheid te verwerven voor het opleiden van onze recruten — in vier maanden tijd — tot ruiter, tot *zelfstandig* ruiter.

2. *A partir de ce moment (na 8 dagen. H). les reprises pourront comprendre tous les jours trois quarts d'heure à l'extérieur et une demie heure au manège.*

Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat na 8 dagen in galop door geaccidentieerd terrein wordt gereden, maar dat, beginnende in stap in de colonne met tweeën en met een paar handige recruten aan het hoofd en vervolgens het gevraagde, naarmate de opleiding voortschrijdt, zeer geleidelijk opvoerende, buiten de manege wordt gereden — zooals aangegeven is in het artikel over de opleiding tot ruiter bij de Artillerie, in het Januari-nummer 1933 van *De Militaire Spectator*.

Maar wat vooral in deze uitspraak de aandacht trekt is: dat hier de rijles *in* de rijbaan *stelselmatig* wordt uitgebreid met een half uur buiten de rijbaan. Bij ons blijft men veelal nog altijd hangen — althans te lang hangen — aan rijlessen van drie kwartier, uitsluitend *in* de rijbaan. Voor een rijles *in* de rijbaan is dit ook lang genoeg en de beschikbaarheid der rijbanen laat een langeren duur ook meestal niet toe, maar voor een vlug opschieten met het onderricht is dit niet bevorderlijk.

G. L. M. H. HIGLY.

HET „MOREEL” VAN DEN TROEP

DOOR Prof. Dr. F. J. J. BUYTENDIJK.

Res. Dir. Off. v. Gezondheid 2e kl.

Sinds de oorlogvoering het onderwerp van theoretische bespiegelingen is geweest, heeft men ingezien, dat het „moreel” van den troep een der belangrijkste factoren is, die de waarde van de weermacht bepalen.

Wat bedoelt men eigenlijk met het „moreel” van den troep? In den regel verstaat men hieronder eenvoudig de strijdlust en gevechtskracht. Indien men zich echter op de naamgeving zelf bezint, bemerkt men, dat niet gehoorzaamheid, discipline, orde, lichamelijke gezondheid, opgewektheid, saamhoorigheid of welke andere lichamelijke of geestelijke eigenschap bedoeld wordt, maar een eigenaardigheid van den troep als geheel, wortelend in de individueele instelling van den soldaat — welke de activiteit der personen in een andere, en wel *hoogere* laag van het leven heft. Deze laag gaat boven de sfeer der normale levensverrichtingen, boven intellectueele werkzaamheid, ook boven besef (weten) van plicht en orde, boven welbevinden, welwillendheid, ja zelfs boven alle varianten van menschelijk medegevoel uit.

Wat wij „het moreel” noemen in een persoon of persoonsgroep, wijst naar een sfeer in den menschelijken geest, waarin de geesteshouding geheel verschilt van die in het dagelijksch leven. Immers geen plannen en bedoelingen, geen stemmingen van algemeenen aard en op personen gerichte gevoelens beheerschen de eenheid in samenhang van het doen en denken.

Het „moreel” is de graad van centreering, van gebondenheid aan een domineerende factor, die zelf niet uit de sfeer van het individueele leven te verkrijgen is, maar van „elders”, van „hooger” in dit leven indaalt. Ik zeg van „elders” en van „hooger” niet met het oog op eenige metaphysische (of theologische) overweging — welke in een onderzoek naar het wezen van het moreel achterwege kan blijven. Dit elders en hooger wordt in de persoonlijke beleving gevonden en juist *als* dit gevonden wordt, is de *voorwaarde* voor het „moreel” eerst vervuld. Zoo alleen is het verstaanbaar, dat deze domineerende factor het geestelijk leven en de handelingen van een persoon zoo volledig beheerscht, dat hier niet van een wilsbesluit kan worden gesproken. Het wilsbesluit valt als afsluiting van een overweging van motieven en kan daarna worden uitgevoerd. Het handelen, dat in de sfeer van het „moreel” ligt, is dwangmatig, extatisch, het wordt ervaren als een „heilig moeten,” als „heilig vuur”, als „bezieling.” Deze uitdrukkingen zeggen klaar en duidelijk, hoezeer het moreel van den troep een eigen karakter bezit.

Toch dient nog een fijne, maar essentieele onderscheiding te worden gemaakt, n.l. tusschen moreel en geestdrift. Zeker, ook in het moreel is geestdrift, d.w.z. drijven van den geest, analoog aan de „driften” van de natuur, maar er is meer.

Alle geestdrift is „vuur”, maar hier is „heilig” vuur, d.w.z. een verterende gloed ontstoken en onderhouden door iets, dat buiten en boven het menschelijk leven ligt. Of dit vaderlandsliefde heet of wel rechtsgevoel of saamhoorigheidsbewustzijn doet niet ter zake.

Indien inderdaad het moreel van een leger door een dergelijke binding aan een hoogere factor is bepaald en *eerst hieraan* zijn verschillende kenmerken, zooals moed, wilskracht, standvastigheid, offervaardigheid, bereidwilligheid tot lijden enz. *ontleend*, is het duidelijk, dat slechts zeer bepaalde omstandigheden een dergelijk moreel kunnen *verwekken* en *onderhouden*.

Goede bewapening en verpleging, strenge tucht, stipte rechtvaardigheid, kameraadschappelijke geest, vriendelijkheid en medeleven der meerderen met den troep, beslistheid in optreden, voorlichting ten aanzien van oorlogsplan, uitvoering en verloop, het zijn alles voortreffelijke hulpmiddelen om ijver en plichtsbetrachting, zelfs om bereidwilligheid van den soldaat te verkrijgen. „Elan” van den aanvoerder, overwinningsvoorspiegelingen, stemmingspers, toespraken en muziek kunnen geestdrift verwekken, maar het moreel van den troep als geheel als ook van den individueelen soldaat en aanvoerder wordt hierdoor hoogstens in zijn uitingen *versterkt* of *verzwakt*, *niet gevormd*.

Duidelijk moet ingezien worden, dat een *werkelijk* hoog moreel — en alleen dit is van intrinsieke waarde — niet de resultante is van een aantal factoren, die, hoezeer zij ook de weerbaarheid van een leger gunstig beïnvloeden, toch op een ander niveau liggen.

Eerst als men dit voor oogen heeft, kan men deze factoren op de juiste waarde schatten.

Hoe het moreel ontstaat is een vraag, die buiten het bestek van deze korte beschouwingen ligt.

Ik geloof ook niet, dat men deze wording zonder meer kan beschrijven en ontleden. Het behoort tot die uiterst labiele gebeurtenissen, waarin onbewuste elementen van het cultuurleven, volks- en raseigenschappen alsook historisch critische momenten ingaan, alles bijzonderheden, onttrokken aan een beschouwing *in het algemeen*. Het moreel is een *concreet* verschijnsel, luistert niet naar *algemeene* wetten. Terugblikkend in de historie kan men zijn aanwezigheid ergens op zeker oogenblik ten deele wel verstaan. Voorspellingen ten aanzien van een toekomstigen oorlog zijn echter uit die gegevens van het verleden slechts met uiterste *omzichtigheid* te geven.

Het moreel van den soldaat als binding aan een „hoogere” factor, een „idee” dus, kan alleen dan eenige *kracht* en *stabiliteit* vertoonen als deze „idee”, welke het moreel fundeert, objectief *realiteitskarakter* bezit, d.w.z. zich als een duidelijk omgrensd iets voordoet, iets, dat niet vaag is als een vermoeden, niet subjectief als een meening of gevoelen, *maar objectief, concreet als een vaststaand feit*. Dit is b.v. het geval bij een schending van het recht, zoo duidelijk, dat deze zich als een voor het geestesoog klaar aanschouwbaar feit voordoet. Maar al te vaak ziet men niet in, dat de idee, welke het moreel bepaalt, geen denkbeeld kan zijn van deze of gene, geen kunstmatig verwekte stemming, maar de adaequate resonantie van een historische gebeurtenis in de volksziel moet zijn.

Wil men dan ook een strijdbare weermacht, dan is het zeker vóór alles noodig, *dat de staat zelf* — in tijd van vrede — *een moreel vertoont dat door*

binding aan een leidende hogere factor van realiteitskarakter krachtig en stabiel is.

Wat van het gouvernement in het algemeen geldt is ook fundamenteele eisch voor allen, die het leger als aanvoerders hebben te leiden, te bevelen.

Het moreel van een troep is immers, evenals alle sociale processen, een inductief verschijnsel, dat eerst in de gemeenschap zijn stevigheid en werkzaamheid verkrijgt. Behalve bij enkele sterke persoonlijkheden is alle doen en laten van den mensch voor het grootste deel bepaald door dat van zijn soort- en lotgenoot.

Met name is er in deze een *rangorde*, een zich richten naar hen, die den „toon” aangeven, die „overwicht” hebben en het is wenschelijk, dat in een leger *dit tevens diegenen zijn, die ook objectief de leiding moeten bezitten.*

Daarom is het mijn vaste overtuiging, dat het noodzakelijk is, de officieren niet alleen ten aanzien van hun fysieke en psychische eigenschappen te kiezen en op te voeden, maar tevens hunne „moreele” instelling te beoordeelen en deze wakker te houden.

Wellicht zou men meenen, dat zulks onmogelijk is en ten deele is dit juist. De historie leert, dat personen en groepen, tegen alle verwachting in, in toestand van nood en gevaar, een moreel kunnen ontwikkelen, waartoe men hen niet in staat achtte en omgekeerd personen, die voor een heilig vuur een geschikte voedingsbodem schenen te zijn, slechts weinig élan vertoonen, waar dit noodig is.

Toch zij men niet te sceptisch ten aanzien van het verband tusschen aanleg, voorgeschiedenis eenerzijds en reactie op de situatie, zooals de oorlog die scheidt anderzijds.

Wat de *aanleg* betreft *praedisponeren* een aantal karaktereigenschappen, die een goed onderzoek met vrij groote waarschijnlijkheid leert kennen, wel degelijk tot de gevoeligheid voor een moreel-wekkend „idee”, alsook tot een wilskrachtig volgen, tot trouw en offervaardigheid.

En wat de *opvoeding* betreft is het mijn meening, dat door mechanisch dienst-doen, door alleen intellectualistische vorming, door gebrekkige kennis van politieke en economische geschiedenis, door gemis aan psychologische vorming, door onvoldoende invoeling van en medeleving met de manschappen, een scepticisme en cynisme bij kader en officieren kan ontstaan, waardoor deze onmachtig staan tegenover de wel eens gelaakte „beroerde geest” der soldaten.

Twijfel aan een idealistisch gerichte opvoeding is een van de gevaarlijkste ziekten in een volk, een ziekte die de centraalste krachten aantast en zijn bestaan meer bedreigt dan economische mistoestanden of politieke verwikkelingen.

Het moreel van een leger is tenslotte onderhevig aan de „zwakheid des vleesches.”

Ik bedoel daarmee, dat het moreel, zooals gezegd, niet uit de sfeer van het gewone leven met zijn bedoelingen en wenschen, zijn lief en leed geboren wordt, maar wel de werkzaamheid er van kan worden bevorderd of geremd door alles, wat het concrete leven brengt.

Om dit goed te verstaan kunnen wij ons aan de beschouwing van talrijke oorlogsgebeurtenissen oriënteren of wel algemeen psychologisch inzien, dat tusschen het *gegrepen zijn* door een „idee”, de „bezieling” dus en het *inzetten van den geheelen persoon*, het actieve richten van alle krachten naar het nieuwe levensbeginsel, nog een groot verschil bestaat.

Om dit laatste te kunnen doen is niet alleen een actieve persoonlijkheid noodig, maar ook het *wegvallen van alle remmingen*, zoo ook van de *zuigkracht van invloeden, die de activiteit in andere banen leiden*.

Daarmede is een tweede — en niet het minst belangrijke — veld aangegeven voor de werkzaamheid van de aanvoerders in alle rangen. De activiteit van de persoon van den soldaat kan alleen worden verzekerd bij een goede lichamelijke en geestelijke gezondheid, maar bovenal door een vertrouwenwekkende leiding van den aanvoerder. De verzorging van de bewapening, kleeding, voeding enz. voorkomt vele remmingen, terwijl zorg voor vrouw en kinderen, voor de individueele persoonlijke en maatschappelijke moeilijkheden van den soldaat noodig is om te voorkomen, dat zijn activiteit op andere doeleinden wordt gericht.

Dit alles is wel bekend en ik vertrouw, dat ook de reserve-officieren en het reservekader hiervan voldoende op de hoogte zijn gebracht.

Dat dit echter niet kan geschieden door een enkele theoretische uiteenzetting is duidelijk. Het betreft hier immers een vraag van *tactisch* optreden en — ik spreek hier op grond van de analoge medische vorming — dit *leert men alleen in de practijk*; d.w.z. in concrete gevallen onder toezicht van iemand, die „het kent en het kan.”

In Europa en ook in ons land bestaat een sterk *verminderde gebondenheid aan den geboortegrond*.

Dit is te verklaren: 1e. door de verschuiving van de belangstelling van *historisch* naar *technisch* gebied dat immers als alle intellectueele kennis niet aan een bepaald land en volk gebonden is; 2e. door de *mindere bodemvastheid* van de bevolking, de verkeersmiddelen, het stadsleven en de werkring buitenshuis n.l. in de fabriek of op het kantoor; 3e. de *algemeene decadente instelling*, welke met de eerste beide punten samenhangt en tot individualistische, utilistische, rationalistische en op maximale, onmiddellijke genieting ingestelde levensopvatting voert.

Deze oorzaken zullen zeker de regeering voor een moeilijke taak plaatsen, indien zij besluit bij neutraliteitsschending of om andere rechtsredenen een oorlog te aanvaarden.

Zoo dringt de noodzaak de genoemde gronden, die het moreel in den troep bedreigen, zooveel mogelijk te *compenseeren*. De ervaring leert, dat dit in zekere mate mogelijk is en wel door een *positieven opvoedenden invloed tijdens den diensttijd*.

Vooraf voor de meer ontwikkelden, waaruit men kader en officieren wenscht te vormen, is een meer systematische onderrichting noodzakelijk. *Een reeks goede voordrachten, kleine opdrachten in verband met verstrekte lectuur kunnen reeds veel uitwerken*.

In ieder geval kan op deze wijze de „geest” *kenbaar* worden onder hen, van wie het moreel van het leger zoo in hooge mate afhankelijk zal zijn. Voor een beoordeeling ter bevordering in hogere rangen is deze „geest” zeker van evenveel belang als een hoeveelheid reglementenkennis.

Zonder moreel heeft een nationaal leger geen zin en kan men beter over betaalde huurtroepen beschikken.

Zonder aanvoerders, die een helder inzicht in de algemeene taak van het leger, in de waarde van nationale veiligheid, bezitten, wordt het moreel van den soldaat niet gevoed en aangekweekt.

Zonder persoonlijke binding aan een het moreel fundeerende idee is alle inzicht krachteloos, zonder voldoende karaktereigenschappen kan het moreel niet tot de daad voeren.

Het bovenstaande geldt evenzeer voor de officieren van gezondheid. Zij zijn niet slechts aan het leger toegevoegde artsen, doch *officieren*, die in de leiding een actieve plaats dienen in te nemen. Daarvoor is niet alleen noodig, dat zij betrokken worden in de bevelvoering van het onderdeel, waaraan zij zijn toegevoegd, maar bovenal dat zij bezielde van dezelfde idee, die het moreel van het leger fundeert — met de manschappen in nauw contact staan en ook die „ziekten” willen bestudeeren, waarover niet geklaagd wordt, maar die verborgen liggen in de diepten van het zieleven en waarvan vaak niemand, ook de lijder niet, het bestaan en de oorzaken kent, Juist deze „ziekten” zijn het die de wezenlijke waarde van de weermacht ondermijnen en den geneesheer behoeven, die het wel meent met land en volk.

NIEUWE UITGAVEN

In moeilijke omstandigheden, Augustus 1914—Mei 1917, door N. BOSBOOM, Oud-Minister van Oorlog. Uitg. J. Noorduyt & Zoon, Gorinchem. Prijs ing. f 4.50, geb. f 5.50.

Voor de tweede maal heeft thans een oud-minister uit het mobilisatie-kabinet zijn herinneringen openbaar gemaakt. Na professor TREUB thans generaal BOSBOOM, Minister van Oorlog in de eerste drie jaren van den wereldoorlog en dus met recht „in moeilijke omstandigheden”.

Het boek van Minister BOSBOOM is uit tweeërlei oogpunt in hooge mate belangwekkend. In de eerste plaats als politieke zedengeschiedenis. Als zoodanig zal het nog een waardevol document vormen, wanneer het uit anderen hoofde geheel uit den tijd is geraakt. Boeiend is deze zijde van de in oranje-zwart band gestoken opstellen in hooge mate, doch tevens vormt het voor ieder vaderlander een trieste lectuur te lezen hoe het departementshoofd, verantwoordelijk voor 's Lands defensie, zich verteert in een onafgebroken afmattingsstrijd tegen de Tweede Kamer. 3 Augustus 1914 deed het zich geheel anders aanzien. „Schrik en ontsteltenis bij de zoo nabij komende Tweede Kamer op genoemden datum. „Schrik en ontsteltenis bij de zoo nabij komende verschijning van het, door velen nimmer verwachte, door sommigen zelfs onbestaanbaar gewaande oorlogsspoek, hadden elk spoor verjaagd van den parlementairen euvelmoed, zich openbarende door interpellaties, slechts op propagandistisch effect berekend, door moties, strekkend tot het overnemen der regeeringstaak, door amendementen tot ontwijking der regeeringsvoorstellen, door interrupties, speldeprikkend de mannen achter de regeeringstafel”. 3 Augustus 1914 echter niets van dit alles, doch „een roerende zucht tot medewerking met, ja, bijna onderworpenheid aan de Regeering”. „Vele Kamerleden kwamen bij mij achter de groene tafel. Er was onrust, soms zelfs een toon van berouw in hunne vragen, hoe ik dacht over ons leger, of alles wel in orde was, hoe het met de geoefendheid stond en met den geest, of wij wel kader genoeg hadden, of wij niet over te weinig artillerie beschikten, enz. Ik moest maar spoedig een aantal kanonnen bijkopen, raadde mij iemand, van wien ik met zekerheid mocht aannemen dat hij — ware een maand te voren daartoe een aanvraag gedaan — tot de tegenstanders zou hebben behoord”.

Nauw was de angstpsychose evenwel verdwenen of alles werd weer evenals vroeger. „Hoewel bij oogenblikken het bewustzijn wel weder opleefde, dat wij tot afweer gereed moesten blijven en ons weervermogen versterken, veinsde men toch niet te begrijpen, waarom die volle mobilisatie steeds moest voortduren. Men meende daarin een militairistische gemakelijkheid te zien”. Op oogenblikken, dat de Regeering reden had 's Lands veiligheid zeer bedreigd te achten en van oordeel was dat slechts paraatheid een der partijen kon weerhouden van een „raid” op ons gebied, uit beduchtheid dat den tegentander zich hiervan zou meester maken, klonk in de Tweede Kamer de kreet „demobilisatie”. Voor de Regeering was het uiteraard zeer moeilijk, de daarbij aange-

voerde argumenten te weerleggen, daar zij niet openlijk kon mededeelen redenen te hebben een bevriende mogendheid te wantrouwen.

De kleineerende wijze waarop door sommige parlementariërs over onze weermacht werd gesproken, verzwakte de preventieve waarde daarvan en verhoogde derhalve voor ons land het oorlogsgevaar.

Wij meenen hiermede deze zijde van oud-minister BOSBOOM's werk, in dit opzicht een fel „*J'accuse*”, voldoende te hebben belicht. „*De Militaire Spectator*” beweegt zich niet op politiek gebied, wij hebben daarom met enkele aanhalingen volstaan en laten beschouwingen achterwege. Men leze het boek en vestige zich een eigen oordeel.

In de tweede plaats vormt het boek een uiterst waardevolle bron voor hen, die zijn belast met de defensievoorbereiding van ons land en voor hen, die bestemd zijn bij een eventuele nieuwe mobilisatie verantwoordelijke posten te bezetten. Talloze ervaringen, op het gebied van organisatie, voorziening in strijdbehoeften en intendancematerieel, huisvesting en verpleging, geneeskundigen dienst, geestelijke verzorging, enz., zijn hier vastgelegd.

Naarmate de personen, die in deze opzichten nog op eigen ondervinding kunnen teruggrijpen, uit ons midden verdwijnen, zal het vastleggen van deze gegevens aan waarde winnen. „Koopt maar spoedig wat kanonnen bij,” raadde, zooals hiervoor vermeld, een volksvertegenwoordiger. Uit de doorwrochte verhandeling, welke Schr. aan deze gelegenheid wijdt, krijgen wij een indruk van de ontzaggelijke moeite om in tijd van oorlog in te halen, wat in vreedstijd is verzuimd. „De prijzen, die voor alles moesten betaald worden, waren bijna alle hooger, vaak veel hooger dan ze in tijd van vrede zouden geweest zijn. De hoedanigheid vaak minder; om niet geheel verstoppen te blijven, moest men dikwijls genoegen nemen met wat geboden werd, vooral wanneer het uit het buitenland kwam. Wie zal uitrekenen hoeveel het ons land zou bespaard hebben, wanneer alles, wat voor oplegging geschikt is — speciaal geldt dit voor sommige materialen — van te voren, door een betrekkelijk kleine verhooging van de oorlogsuitgaven over een aantal jaren, ware aangeschaft of aangemaakt.” Schr. geeft hierbij tal van cijfers, in tabellen en statistieken, als welsprekende getuigen.

Een afzonderlijk hoofdstuk is gewijd aan de ervaringen, opgedaan bij de hanteering van de wet op den staat van oorlog en van beleg. De officieren, die den cursus volgen, welke thans mede over deze materie wordt gehouden (Novemberaflevering, blz. 690) zullen hiervan zeker met bijzondere belangstelling kennis nemen. Wij herinneren er in dit verband aan, dat, krachtens K.B. van 4 Mei 1933, Stbl. no. 246 (als bijlage opgenomen in de *Handleiding beteugelen woelingen*), ieder majoor en hooger officier als hoogst in rang zijnde troepen-commandant in de omstandigheid kan komen te verkeerden de Oorlogswet te moeten toepassen!

Interessant is ook hetgeen Schr. mededeelt over de verhouding tusschen Minister en Operbevelhebber, waarbij hij het sprookje van de slechte verstandhouding weerlegt, al zijn wrijvingen natuurlijk niet uitgebleven. In het bijzonder verdient daarbij aandacht hetgeen Schr. mededeelt, over een begin 1917 door den O.L.Z. ondernomen poging om het element van toeval in onze neutraliteits-politiek uit te schakelen. Van kwaadlezende zijde is dit zoo voorgesteld alsof generaal SNIJDERS ons land in den oorlog wilde storten. Hiervan was echter geen sprake. De O.L.Z. betoogde, volgens Schr., slechts de wenschelijkheid om te voren uit te maken aan welke zijde onze regeering wilde gaan staan, indien de omstandigheden haar onverhoopt zouden *dwingen* de onzijdigheid prijs te geven. De militaire voorbereidingen konden dan hiermede rekening houden. Op deze wijze zou worden voorkomen, dat ons land in den oorlog zou geraken aan een zijde, waar Regeering noch volk wilden staan en kon worden verhoed, dat ons leger plotseling op geheel onvoorziene wijze moest opereeren. Hoe b.v. in het zeer denkbare geval, dat beide partijen ons presten onze onzijdigheid prijs te geven? Moest men het dan aan het toeval overlaten welke partij het eerst een handeling pleegde, welke een „*casus belli*” oplevert? Men voelt de moeilijkheid van deze kwestie, waarmede 's lands voortbestaan kan zijn gemoeid. De Regeering handhaafde echter onveranderd haar standpunt, dat de volle kracht der weermacht zou worden aangewend, tegen ieder, die ons grondgebied zou schenden. Voor het geval van een gelijktijdigen aanval door beide partijen meende de Regeering haar gedragslijn nog niet vast te moeten stellen.

Oud-minister BOSBOOM had zijn geschrift aanvankelijk bestemd om na zijn dood te worden gepubliceerd. Hij achtte echter de huidige omstandigheden in Europa zoodanig, dat hij zich genoopt achtte de ernstige waarschuwing, welke in zijn opstellen ligt, reeds thans te doen klinken.

Moge zij gehoord worden nu het nog tijd is. „*Caveant Consules.*”

HET VASTLOOPEN VAN DEN AANVAL VAN HET BATALJON EN DE OVERGANG VAN DEN AANVAL TOT DE VERDEDIGING

DOOR C. D. KAMERLING.

Eerste luitenant der infanterie, Leeraar K.M.A.

(Voortzetting der oefening in het Octobernummer)
(met 4 schetsen).

BEVELEN EN MAATREGELEN VAN DE COMMANDANTEN DER VOÓRCOMPAGNIEËN.

1—I—2 R.I.

De C.C. bevindt zich, na verzending van het bericht aan zijn B.C. omtrent het vastloopen van den aanval zijner compagnie, bij den commandant der sectie zware mitrailleurs op het plateau zuid van de T van Tramweg.

In afwachting van nadere aanwijzingen van den B.C., welke zoowel voortzetting van den aanval als overgang tot de verdediging kunnen inhouden, dient de C.C. er thans allereerst voor te zorgen, dat een eventueele tegenstoot of tegenaanval des vijands onder de meest gunstige omstandigheden door de compagnie kan worden tegemoet gezien.

Daartoe moet de thans door de compagnie bezette terreinstrook ter verdediging worden ingericht, terwijl de vuren moeten worden georganiseerd. (Zie „Aanw. Inf. de Comp.” punt 88 en punt 28, tweede alinea).

Een en ander zal *snel* moeten geschieden, daar juist het tot staan komen van den aanval het psychologisch-juiste moment is voor een tegenactie des verdedigers.

Het gelasten van tijdroovende wijzigingen in de bestaande opstelling der compagnie is met deze snelheidseisch in strijd. Bovendien zijn de daartoe noodige verplaatsingen onder de geschetste omstandigheden slechts uit te voeren ten koste van zeer ernstige verliezen door 's vijands vuur.

Het is dus allereerst zaak zich af te vragen of *uit de thans door de compagnie ingenomen opstelling* op het terrein vóór de voorsectiën een zoodanig vuur kan worden gebracht dat de mogelijkheid ontstaat een vijandelijke tegenaanval of tegenstoot daarvóór tot staan te brengen.

Is zulks *niet* het geval dan zullen de noodzakelijk geachte wijzigingen in de opstelling *moeten* worden aangebracht.

C. — 1—I —2R.I. overweegt daarom het volgende:

De *linkervoorsectie* heeft ontegenzeggelijk een behoorlijk schootsveld. Zoowel

in de oorspronkelijke aanvalrichting (vrijwel N/O) als in N. en N/W richting is het voorterrein geheel open tot 3 à 400 m.

Maar het terrein waarin deze sectie zich thans bevindt is eveneens geheel open. De enkele granaattrechters, ontstaan door het vuur van geschut van gering kaliber, verschaffen geen noemenswaardige dekking. Door den verdediger is hier geen graafwerk verricht. De sectie is dus blootgesteld aan het vernietigende vijandelijke vuur, hetwelk geen enkele beweging ongestraft toelaat.

Het zal al heel mooi zijn als het grootste deel der manschappen er in slaagt zich liggende in te graven en de lichte mitrailleurs en geweren in actie te brengen wanneer een vijandelijke tegenstoot mocht losbreken.

Het eenige bevel dat naar de meening van den C.C. onder de gegeven omstandigheden aan den S.C. kan worden gegeven is dan ook; „Ter plaatse ingraven en standhouden”.

Eigenlijk is dit bevel overbodig, daar de sectie niets anders kan doen. Maar de C.C. acht het gewenscht den S.C. kenbaar te maken dat het vastloopen der sectie aan den C.C. bekend is en het staken der voorwaartsche beweging door hem wordt gebillijkt.

Aangezien alle pogingen om seingemeenschap met de sectie te verkrijgen falen, wordt een ordonnans weggezonden met het hierboven vermelde bevel. De sergeant-toegevoegd krijgt opdracht waar te nemen of deze ordonnans ongedeed te bestemder plaatse arriveert.

Intusschen is de C.C. er niet van overtuigd dat de linkervoorsectie *veel* zal kunnen presteeren. De in leven gebleven manschappen zijn waarschijnlijk zeer gedemoraliseerd door de geleden verliezen en het is de vraag of beide lichte mitrailleurs nog bediend kunnen worden.

Eenige vuursteun aan die sectie is dus zeer gewenscht.

Gelukkig kunnen, blijkens verklaring van den commandant der sectie zware mitrailleurs, deze wapenen zonder stellingverandering *over* de linkervoorsectie vuren, al is het dan ook niet mogelijk het vuur *vlak* daarvoor te leggen.

Bovendien heeft de C.C. persoonlijk waargenomen dat deelen der 2e compagnie het bedekte complex oost van HW zijn binnengedrongen. Zoolang deze zich daar bevinden is wellicht óók van die zijde nog op vuursteun te rekenen.

En ten slotte kunnen de lichte mitrailleurs der compagniereserve uit de thans ingenomen opstelling vuur brengen op een vijand, die tot in de lijn der linkervoorsectie mocht zijn doorgedrongen.

Een tegenstoot uit N/W richting kan dus voorloopig, zonder al te groote bezorgdheid worden tegemoet gezien.

Hoe staat het met de verdedigingsmogelijkheid in N. en N/O richting?

De sectie zware mitrailleurs kan, oost langs het boschperceeltje noord van de T van Tramweg, vuur brengen in N/O richting. De boerderij De Spui en een terreinstrook tot ongeveer 100 m west daarvan is in te zien en zoo noodig behoorlijk onder vuur te nemen.

In N. richting echter belet het boschperceeltje alle waarneming.

Of het terrein noord van dit boschperceeltje door de rechtervoorsectie kan worden bestreken is aan den C.C. niet bekend, omdat hij niet weet wáár die sectie zich precies bevindt en hoe de toestand bij die sectie is.

Toch is het noodig hieromtrent te worden ingelicht. Aangezien óók met deze sectie de optische verbinding faalt, besluit de C.C., na het geven van de noodige aanwijzingen aan de Cn. der comp. reserve en der sectie zware mitrailleurs, het noodlot te tarten en persoonlijk poolshoogte te nemen in het bewuste boschperceeltje.

De C. der *sectie comp. reserve* bevindt zich in de onmiddellijke nabijheid van den C.C. Hij ontvangt de volgende aanwijzingen:

„De aanval der voorsectiën is vastgelopen. De comp. gaat zich tot nader bevel ter plaatse ter verdediging inrichten. De sectie comp. reserve moet zich onmiddellijk ingraven in de noordrand van het boschje, waar zij zich thans bevindt. Zij moet vuur kunnen brengen in de terreinstrook waar de linker-voorsectie, die daar 300 m vóór ons ligt, tot staan is gekomen en bovendien tegen de zuidrand van het boschje, 200 m hier recht vóór ons.”

Terwijl C. — 1—I—2 R.I. vervolgens bezig is zijn wenschen omtrent de taak der *zware mitrailleurs* aan den S.C. kenbaar te maken arriveert een ordonnans van C.-rechtersvoorsectie. Het bericht dat deze ordonnans medebrengt geeft den C.C. inzicht in den toestand op den rechtervleugel. Deze toestand is aan den lezer reeds bekend. (Zie Octoberaflevering, o.a. *schets No. 1*).

De C.C. concludeert hieruit dat althans op de mitrailleurgroep en de geweer-groep *in* de boschrand nog kan worden gerekend.

Een groote vuurkracht vertegenwoordigen deze beide groepen echter niet en daarom overweegt hij de rechtersvoorsectie te *versterken* met één mitrailleur-groep der comp. reserve, dan wel de rechtersvoorsectie in haar geheel te doen *aflossen* door de sectie comp. reserve. Voorloopig ziet hij echter hiervan af, daar de hiertoe noodige verplaatsingen bij daglicht ongetwijfeld opnieuw verliezen ten gevolge zullen hebben. Bovendien is het mogelijk dat de nadere bevelen van den B.C. het herroepen dezer maatregel noodzakelijk maken.

Hij volstaat daarom met het zenden van het volgende schriftelijke bevel aan C.-rechtersvoorsectie:

„De comp. richt zich tot nader bevel ter plaatse ter verdediging in. Rechtersvoorsectie moet zich ingraven in het boschperceeltje noord van de T van Tramweg, zoodanig, dat vuur kan worden gebracht in N. richting. Zware mitrailleurs, in stelling zuid van de T van Tramweg, brengen vuur langs oost- en westrand van bedoeld boschperceeltje. De tweede sectie graaft zich links van U in. Hebt gij verband met eigen troepen rechts van U?”

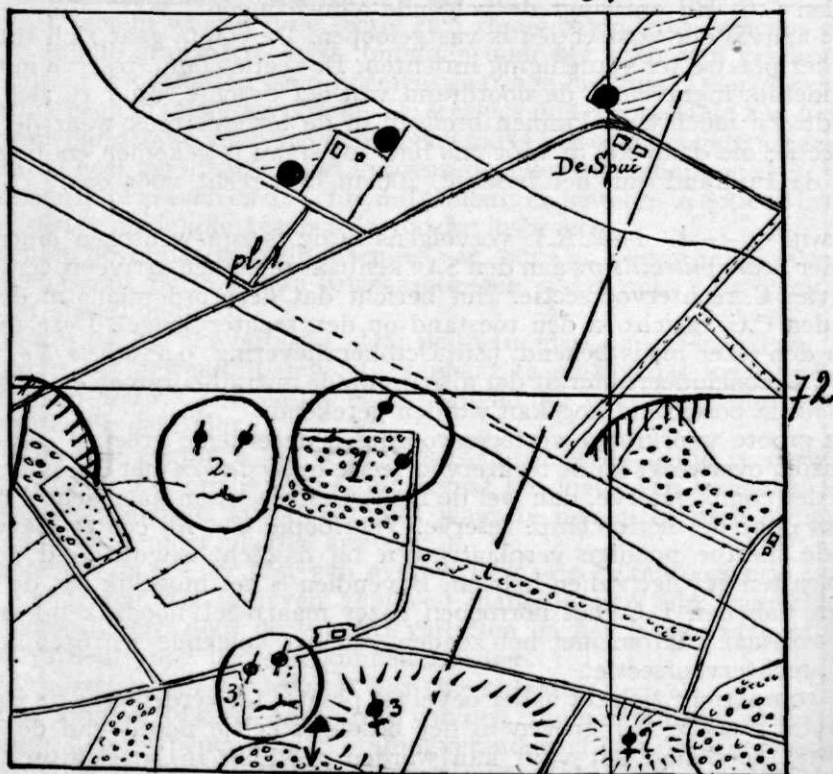
Van den S.C. der zware mitrailleurs heeft de C.C. vernomen dat neventroepen in het bedekte terrein Z/O van de o van Hummelo zijn opgerukt en dat zware mitrailleurs van het rechter nevenbataljon in stelling staan op het heuveltje zuid van „Weg” van Stoom Tramweg. Wellicht kan C.-rechtersvoorsectie nog eenige gegevens verschaffen omtrent de voorste afdeelingen dier neventroepen. Vandaar de gestelde vraag.

Nadat de C.C. gewacht heeft tot hij den ordonnans naar de rechtersvoorsectie ongedeerd in het boschperceeltje beN. Tramweg heeft zien verdwijnen draagt hij den C. der sectie zware mitrailleurs op, het voorterrein blijvend te laten waarnemen en hem onmiddellijk te waarschuwen wanneer de vijand uit de omgeving van De Spui of Greffelink mocht oprukken of eventueel haar opstellingen mocht verlaten. Bovendien machtigt hij den S.C. tot vuuropening.

Vervolgens begeeft hij zich zoo gedekt mogelijk naar het boschperceeltje waar de sectie comp. reserve ijverig bezig is zich in te graven. Het vijandelijk vuur is, sinds de comp. de voorwaartsche beweging gestaakt heeft, belangrijk in kracht afgenomen.

Thans dient allereerst de door de comp. ingenomen opstelling aan den B.C. kenbaar te worden gemaakt.

34

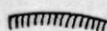
Schets No. 2. (Van C.—1—I—2 R.I. aan B.C.)

Toelichting.

In de terreinstrook tusschen De Spui en Greffelink (ben.pl. 1) kan uitsluitend vuur worden gebracht door lichte mitrailleurs en geweren der voorsectiën. Voorste groep re. voorsectie is vrijwel vernietigd. Linkervoorsectie heeft zware verliezen geleden. Verzoeken op bovengenoemde strook vuur van zware mitrs. of art.

zijn vastgestelde vij. mitr.opstellingen.

zijn eigen neventroepen.

Verz. 6 Aug. 18.00
per ordonnans.

Ideaal zou zijn wanneer hierbij zou kunnen worden gehandeld, zooals dit in punt 37 van „Anw. Hoofdstuk III” staat aangegeven.

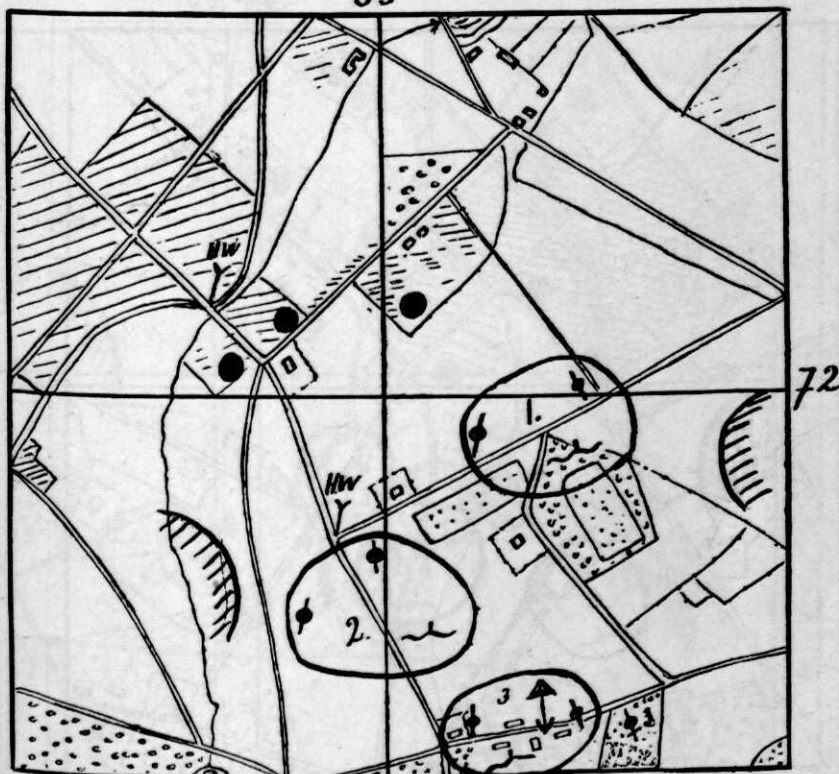
Het spreekt echter vanzelf dat onder de gegeven omstandigheden daarvan geen sprake kan zijn, doch dat zal moeten worden volstaan met het maken van een eenvoudig schetsje met korte toelichting. (Zie schets No. 2).

Wij stappen thans voorloopig af van 1—I—2 R.I. en zullen bij de andere voorcompagniën met een kortere beschouwing volstaan.

2—I—2 R.I.

De C.C. besluit zijn linkervoorsectie, welke zeer verzwakt in het geheel open bouwland zuid van HW ligt, na het invallen der duisternis terug te nemen

33

Schets No. 3. (Van C.—2—I—2 R.I. aan B.C.)

Toelichting.

De 2e sectie wordt na het invallen der duisternis terug genomen naar het huizencomplex, waar zich de 3e sectie reeds bevindt. De 1e sectie idem op het complex beO. HW. Verzoeken vuursteun vóór steunpunt 1e sectie, hetzij door flankerend vuur van neventroepen, hetzij door mortieren. 2e sectie heeft zware verliezen geleden.

● zijn vastgestelde vij. mitr.opstellingen.

▨ zijn neventroepen.

Verz. 6 Aug. 18.05
per ordonnans.

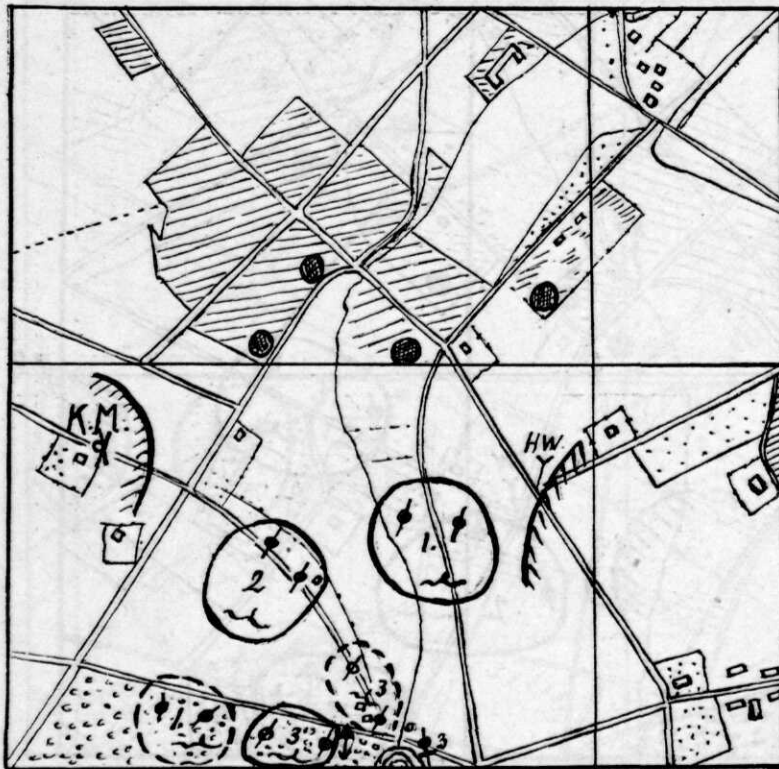
op de comp. reserve, waardoor, zoowel door de sectie zware mitrailleurs als door beide in tweede lijn optredende tirailleursectiën een krachtig vuur kan worden gebracht langs de westrand van het complex, oost van HW.

De zich thans nog gedeeltelijk vóór bedoeld complex bevindende sectie zal na het invallen der duisternis op dit complex moeten worden terug genomen. Zij kan dan gedeeltelijk gebruik maken van de zich daar bevindende gevechtsdekkingen, welke door den vijand werden aangelegd.

Intusschen zou de C.C. óók noord van bedoeld complex nog graag wat meer vuur gebracht zien. Wellicht kunnen de rechter- of linkerneventroepen daarvoor zorgen, dan wel de sectie mortieren, welke bij het bataljon is ingedeeld.

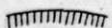
Wij gaan de door den C.C. aan de ondercommandanten te geven aanwijzingen stilzwijgend voorbij en volstaan met het weergeven van de schets, welke door hem aan den B.C. wordt gezonden. (Zie schets No. 3 met toelichting).

33

Schets No. 4. (Van 1—III—2 R.I. aan B.C.)

Toelichtingen.

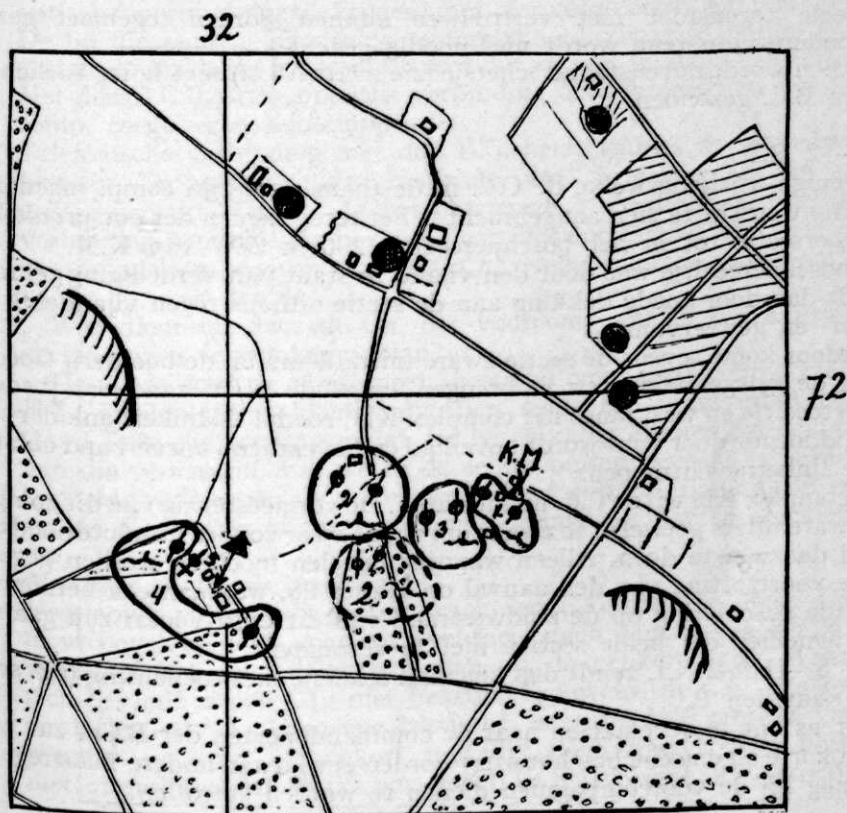
- thans door de Sn. ingenomen opstellingen.
- bij duisternis in te nemen opstelling door 1e en 3e sectie.
- zijn vastgestelde vij. mitr.opstellingen.
- zijn eigen neventroepen.

Verz. 6 Aug. 17.55
per ordonnans.

1—III—2 R.I.

C. — 1—III—2 R.I., dat wil zeggen de C. der aan de comp. toegevoegde sectie zware mitrailleurs, die, zooals de lezer reeds gezien heeft, na het sneuvelen van den C.C. het bevel op zich heeft genomen, verkeert in de gelukkige omstandigheid van zijn opstellingsplaats zijn geheele comp. te kunnen overzien.

Hij constateert dat zijn rechtersvoorsectie uit verdedigingsoogpunt wel de minst gunstige opstelling heeft ingenomen. In tegenstelling met de linkersvoorsectie, welke althans nog eenige gezichts- en vuurdekking heeft gevonden, dank zij de aanwezige huizenruïnes en een enkel op den vijand veroverd groepssteunpuntje, ligt de rechtersvoorsectie in geheel open terrein, waar

Schets No. 5. (Van C.—3—III—2 R.I. aan B.C.)

Toelichtingen.

is de door de 2e sectie na het invallen der duisternis in te nemen opstelling. Daardoor kan de linkerflank der comp. door het vuur der sectie zware mitrs. worden beveiligd..

zijn vastgestelde vij. steunpunten.

zijn eigen neventroepen.

Verz. 6 Aug. 18.00
per ordonnans.

hoogstens nog eenige dekking kan worden gevonden in een enkele granaat-trechter.

De C.C. besluit dan ook de rechtvoorsectie, na het invallen der duisternis, terug te nemen en haar als comp. reserve te doen optreden in den boschrand achter de linkervleugel der comp. Daardoor kan dan tevens de sectie zware mitrailleurs, in stelling noord van het meertje, vuur brengen in N. richting en bovendien in N/W richting langs de linkervoorsectie.

De sectie, welke thans optreedt als comp. reserve, kan iets vooruit worden gebracht naar de omgeving van de driesprong van landwegen noord van het meertje, waardoor zij het front der linkervoorsectie rechts verlengt en dus front maakt naar het N/O en het N. In de daardoor ontstane opstelling zal een

eventuele tegenstoot met vertrouwen kunnen worden tegemoet gezien.

Bijzondere vuursteun wordt niet noodig geacht.

Mitsdien wordt nevenstaand schetsje (zie *schets No. 4*) met korte toelichting aan den B.C. gezonden.

3—III—2 R.I.

De eenige wijziging welke de C.C. in de thans door zijn comp. ingenomen opstelling wenscht te zien aangebracht is het terug nemen der oorspronkelijke linkervoorsectie tot in het boschperceeltje 200 m Z/W van K.M.

Dit boschperceeltje was door den vijand in staat van verdediging gebracht en biedt daardoor goede dekking aan de sectie althans tegen vijandelijk mitrailleur- en geweervuur.

Daardoor komt tevens de sectie zware mitrailleurs bij de boerderij Goenberg in de gelegenheid vuur te brengen langs de N/W rand van bedoeld boschperceeltje en west langs het complex KM, zoodat de linkerflank der compagnie afdoende door vuur wordt beveiligd en bovendien vuurverband ontstaat met de linkerneventroepen.

Het complex KM wil de C.C. niet loslaten. De vermeestering van dit complex heeft zware offers geëischt, te zwaar om thans weer zonder absolute noodzaak afstand daarvan te doen. Alleen wanneer bevelen mochten worden gegeven voor de voortzetting van den aanval op Hummelo, waaraan een hernieuwde inleidende beschieting op de zuidwestrand van dit oord vooraf zou gaan, is het terugnemen der beide sectiën niet te vermijden.

C. — 3—III—2 R.I. zendt dus bijgaand schetsje met toelichting (zie *schets No. 5*) naar den B.C.

Alvorens ons te verplaatsen naar de commandoposten der B.Cn. zal eerst nog een korte algemeene beschouwing worden gewijd aan andere maatregelen, welke nog bij de vóórcompagniën dienen te worden getroffen.

1e *Maatregelen voor luchtwaarneming en lucht doelbestrijding.*

Hieromtrent waren natuurlijk reeds de noodige aanwijzingen verstrekt bij het begin van den aanval. Zoo zullen per comp. bepaalde lichte mitrailleurs zijn aangewezen voor het eventueel bevuren van laag dalende vijandelijke vliegers. Aangezien daarvoor zeer waarschijnlijk mitrailleurgroepen der comp. reserve zijn bestemd en de comp. reserves niet in voorste lijn zijn gebracht, behoeven voorloopig te dien aanzien geen nieuwe aanwijzingen te worden verstrekt.

2e. *Regeling nopens de samenwerking met de artillerie.*

Daaromtrent zal de B.C. nieuwe aanwijzingen moeten verstrekken, althans wanneer het van den B.C. te ontvangen bevel inderdaad overgang van aanval tot verdediging inhoudt. Zoo niet, dan blijven de in het aanvalsbevel vastgelegde seinen voor verleggen en versterken van het vuur van kracht.

3e. *Maatregelen voor de verbindingen.*

Elke vóórsectie beschikt reeds over één optische seiner met sluiters. De twee overige seiners der comp. bevinden zich bij den C.C. en vormen daar 2 sluitersposten. Eén daarvan verzorgt de verbinding met de vóórsectiën; de andere is bestemd voor verbinding met den B.C. Wij hebben verondersteld, dat tot op dit oogenblik alle pogingen om

optische verbinding te krijgen met de vóórsectiën hebben gefaald. De bij die sectiën ingedeelde seiners zijn blijkbaar of buiten gevecht gesteld of dusdanig gedemoraliseerd dat zij niet in staat zijn te seinen. Met den B.C. bestaat optische verbinding door middel van een aan de comp. toegewezen seinlamppost.

Telefonische verbinding met den B.C. heeft tijdens de gereedstelling bestaan. De zoogenaamde „loopende post” is echter bij den aanval achter geraakt. Tijdens de gevechtspauze is evenmin de telefonische verbinding hersteld. De bevelen voor de voortzetting van den aanval zijn mondeling gegeven aan de C.Cn, welke daartoe waren ontboden op de cp. van den B.C.

Wat dient nu door de Cn. der voorcompagnieën ten aanzien der verbindingen te worden gedaan?

Desnoods kan de sluitpost, bestemd voor verbinding met den B.C., worden ingetrokken, aangezien reeds een lampverbinding bestaat. Deze sluitpost zou dan ter beschikking kunnen worden gesteld van die voorsectie, van welke de seiner buiten gevecht is gesteld.

Zijn bij *beide* voorsectiën de seiners gedood of gewond, dan zal de verbinding met één der sectiën uitsluitend door ordonnansen moeten geschieden.

4e. *Maatregelen voor de verpleging.*

Voorloopig valt op dit terrein voor den C.C. niets te doen. De B.C. moet bevelen geven voor het eventueel doen aantrekken der keukenwagen of het doen halen van eten uit de keukenwagen. Waar deze zich bevindt is den C.C. niet bekend. Trouwens, de C.C. kan niet beoordeelen, of de algemeene tactische toestand het gebruik van den warmen maaltijd binnenkort mogelijk doet zijn. Het is heelemaal niet uitgesloten dat straks van den B.C. bevel komt den aanval voort te zetten.

Voor het verlenen van toestemming tot het gebruiken van een nooddrantsoen bestaat nog geen aanleiding.

5e. *Aanvulling munitie.*

Voor lichte mitrailleurs en geweren is nog voldoende munitie aanwezig. De zware mitrailleurs hebben echter behoefte aan aanvulling. Door de S.Cn. der zware mitrailleurs zijn reeds eenige manschappen uitgezonden om bij den C. der M.C. inlichtingen in te winnen omtrent de plaats waar de munitievoorraad kan worden aangevuld.

6e. *Geneeskundige dienst.*

Met de verzorging der gewonden bemoeit de C.C. zich in beginsel niet. Dat is de taak van het geneeskundig personeel. Bovendien, al zou de C.C. persoonlijk graag eenige hulp verlenen, de tijd daartoe zal hem in den regel ontbreken. Dat neemt niet weg dat een woord van troost en het inspreken van moed niet door hem moet worden nagelaten, wanneer de omstandigheden hem daartoe in de gelegenheid stellen. Een dergelijk optreden versterkt de band tusschen commandant en ondergeschikten. Wellicht kan ook, hetzij door hem persoonlijk, hetzij door personeel van de commandogroep, een enkel noodverband worden aangelegd, zoolang de afwezigheid van geneeskundig personeel zulks wenschelijk doet zijn. Bovendien kan de C.C. wellicht het vervoer van

gewonden naar de Hp.V. bespoedigen door eventuele krijgsgevangenen, die eveneens moeten worden afgevoerd, over eenigen afstand met dit vervoer te belasten. (Natuurlijk onder gewapend geleide). Het weinige beschikbare personeel van den geneeskundigen dienst heeft uiteraard de handen vol!

7e. *Krijgsgevangenen en buit.*

In de gevechtspauze zijn de toen reeds gemaakte krijgsgevangenen en de buit afgevoerd naar de verzamelplaats krijgsgevangenen van het bataljon en aldaar overgegeven voor verdere afvoer.

Wat dient echter te geschieden met de krijgsgevangenen en de vijandelijke wapenen, welke bij de verovering van het bedekte complex oost van HW in handen der 2e Comp. vielen?

Een snelle afvoer is gewenscht omdat bij een eventueel ingezetten en geslaagden vijandelijk tegenstoot de krijgsgevangenen weder tot de eigen partij zouden terugkeeren en de buit weder verloren zou kunnen gaan.

De S.C. zal dus eenige manschappen zijner geweergroep als geleide aanwijzen en den aangewezen commandant opdragen de ontwapende krijgsgevangenen over te geven aan den C.C., die voor verdere afvoer zal moeten zorg dragen.

Van de afvoer der veroverde wapenen zal voorloopig beter kunnen worden afgezien.

Dit transport zou, op dit kritieke moment, te veel krachten aan het gevecht onttrekken.

In een volgend artikel hopen wij de maatregelen te bespreken, welke door de B.Cn. worden genomen, naar aanleiding van de ontvangen schetsen der C.Cn.

DE KAARTDECLINATIE VOOR DE EERST VOLGENDE JAREN

DOOR Ir. M. TANS,
Kapitein der artillerie.

Onder de *kaartdeclinatie* van een plaats wordt verstaan de scherpe hoek gevormd tusschen het kaart-noorden en de richting van de magneetnaald, terwijl de *declinatie* de hoek is gevormd tusschen de richting van de magneetnaald en het geografisch noorden. Zooals blijkt uit mijn artikel: „De hoek tusschen kaart-noorden en geografisch-noorden op onze stafkaart” voorkomende in het Augustus-nummer van *De Militaire Spectator*, zal de kaartdeclinatie voor plaatsen gelegen ten Oosten van den meridiaan over den Westertoren van Amsterdam grooter en voor plaatsen ten Westen kleiner zijn dan de declinatie. Aangezien de artillerist bij het magnetisch oriënteren van het planchet, kompas of kompasrichttoestel steeds uitgaat van het *kaart-noorden* en niet van het *geografisch-noorden*, heb ik in het navolgende getracht de grootte van de kaartdeclinatie voor de jaren 1933 en 1934 te bepalen.

Ik mag hier zeker wel een voorbeeld noemen van de foutieve manier, waarop veelal magnetisch wordt georiënteerd, en neem hierbij aan, dat van te voren aan het Meteorologisch Instituut te de Bilt de declinatie voor dien dag is gevraagd. De opgekregen declinatie wordt omgezet in duizendsten en bij gebruik van het planchet deze hoek uitgezet ten opzichte van de Noord-Zuidlijn met behulp van een (groot) kaarthoekmeter. Men neemt het dooskompas, legt dit langs de zoojuist getrokken lijn en laat de naald inspelen tegenover de O-streep. Men laat hierbij in het midden of men ten Oosten of ten Westen van de Bilt staat. Iemand die het wat nauwkeuriger doet en zich de betrokken bladzijde uit „Landmeten en Waterpassen” van SCHOLS herinnert, corrigeert de opgekregen declinatie met „27 sec. per km als wij ons naar het Oosten en met 5 sec. per km als wij ons naar het Zuiden verplaatsen.” We laten hier buiten beschouwing de onnauwkeurigheden die ontstaan in de technische uitvoering als daar zijn: het werken met helm op en revolver om, foutieve keuze van opstellingsplaats boven op een toren of in de nabijheid van rails, hoogspanningsnet, gewapend beton enz.

De juiste manier om magnetisch te oriënteren bestaat daarin, dat men de kaartdeclinatie opmeet met behulp van een georiënteerd toestel d.w.z. uitgaande van den *berekenden* kaarthoek van de lijn: standplaats — terrein voorwerp. Niet altijd wordt over dergelijke gegevens beschikt, doch **het behoort tot de taak der terreinmeetploegen de kaartdeclinatie op deze manier en telkens wanneer de gelegenheid zich voordoet te bepalen.**

Er blijven genoeg gevallen over, waarin het niet mogelijk is om op deze wijze te werk te gaan, hetgeen mij aanleiding gaf een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid om de fouten, ontstaan bij het magnetisch oriënteren, zooveel

mogelijk te beperken m.a.w. **is het mogelijk van te voren de grootte der kaartdeclinaties voor alle plaatsen van ons land te bepalen?**

Van de zoo begeerde ISOGONENKAART bleek slechts één exemplaar te bestaan, dat werd vervaardigd in 1891 door Dr. VAN RIJCKEVORSEL, en voorkomt in een Verhandeling van het Bataafsche Genootschap onder den titel: „A magnetic Survey of the Netherlands for the Epoch January 1, 1891.” De studie omvatte o.a. het vervaardigen van een isogonenkaart (lijnen van gelijke declinatie), waartoe Dr. VAN RIJCKEVORSEL in den loop van de jaren 1889—1891 metingen verrichtte in plaatsen op ± 25 km afstand van elkaar en verdeeld over ons geheele land.

De onderzoeker vertelt o.a. van eene eigenaardige magnetische storing tijdens eene meting, die hij verrichtte op een gedeelte van de voormalige Leidsche stadswallen. Toen eenigen tijd later graafwerk ter plaatse werd verricht ontdekten men een ingegraven voorlader met een partij ijzeren kogels.

De metingen werden met de grootste nauwkeurigheid verricht, zoodat de publicatie dan ook nog tot op heden als een standaardwerk op dat gebied is te beschouwen. Nadien zijn de metingen nooit meer herhaald en worden in ons land alleen geregelde waarnemingen verricht in de Bilt waar de declinatie ter plaatse dagelijks wordt geregistreerd op eene draaiende rol.

Toetsen we allereerst de gegevens voorkomende in „Schols”, dan blijkt, dat de hierboven overgenomen getallen van 27" en 5" verkregen zijn na „bij-schaven” der isogonen en **zonder rekening te houden met verschillen in meridiaanhoek**. In fig. 1 is één isogoon geteekend, waaruit voldoende haar grillige vorm blijkt, zoodat om de genoemde getallen van 27 en 5 te verkrijgen heel wat gepast en gemeten diende te worden, terwijl het ook dan nog erg globaal blijft. De seculaire verandering wordt opgegeven te bedragen ongeveer 8' per jaar. Dit is voor 1910 juist, doch op het oogenblik bedraagt de afname van 10' tot 12' in den zomer en van 4' tot 6' in den winter is ook thans nog van kracht.

Als resultaat van mijn onderzoek ben ik gekomen tot de samenstelling van bijgaand overzicht, waarin voor de hoekpunten der genummerde kaartbladen 1 : 50000 de kaartdeclinaties werden bijgeschreven. Het kaartje is samengesteld voor 1933, terwijl het kan behouden blijven voor 1934, mits alle kaartdeclinaties met 3‰ worden verminderd. Uitgegaan werd hierbij van de gemiddelde jaarlijksche declinatie te de Bilt, die met zeer groote waarschijnlijkheid voor 1933 zal bedragen $8^{\circ} 55'$. De isogonenkaart verstrekte mij de gegevens voor het verschil in declinatie tusschen de Bilt en de verlangde plaatsen, terwijl bij de aldus verkregen declinatie het verschil in meridiaanhoek werd opgeteld of afgetrokken om de kaartdeclinatie te krijgen. Het kaartje toont aan, dat — in tegenstelling met de declinatie — **de kaartdeclinatie in Oostelijke richting toeneemt** en wel met een maximum bedrag van 17‰ (zie daartoe blad 30 en 34).

Wanneer we voor de toepassing weer als voorbeeld kiezen de kaartdeclinatie voor vt 31—69 in het kaartblad N°. 12 (Assen), dan blijkt uit het kaartje, dat we zouden moeten interpoleeren tusschen 174° en 173‰ en kiezen 174‰ . De fout hierin zal bedragen 0 tot 8‰ . Waar de afleesnauwkeurigheid van de meeste magneetnaalden niet grooter is dan $\pm 2\text{‰}$ heeft het geen zin om rekening te houden met de dagelijksche afwijkingen. Ik laat hier het gebruik van ons batterijkompas buiten beschouwing; dit instrument geeft door onnauwkeurige randaflezing, technische onvolmaakt-

				067	172	178		
					1	2	3	
				167	172	178	174	
				4	5	6	7	8
				167	172	174	173	
				9	10	11	12	13
				167	172	174	173	
				14	15	16	17	18
				167	169	171	173	
				19	20	21	22	23
				162	167	169	171	169
				24	25	26	27	28
				162	164	169	171	169
				30	31	32	33	34
				158	162	164	169	171
				36	37	38	39	40
				162	162	164	166	171
				42	43	44	45	46
				162	164	164	166	167
				47	48	49	50	51
				160	162	164	167	167
				53	54	55	56	57
								58
								163
								59
								163
								60
								163
								61
								160
								62

Fig. 1. Kaartdeclinaties voor 1933 in bg. $\frac{\circ}{\infty}$. De waarden voor 1934 worden verkregen door alle bedragen met 3 bg $\frac{\circ}{\infty}$ te verminderen. ($3\frac{\circ}{\infty} = \pm 10'$)

heden en gefixeerden stand van de papieren roos op de naald, fouten, die kunnen aangroeien tot $\pm 50\frac{\circ}{\infty}$. Wanneer men dan ook, werkende met dit instrument, fouten krijgt van $10\frac{\circ}{\infty}$, zooals weleens wordt opgegeven, moet eene zoodanige nauwkeurigheid als uitzondering worden beschouwd. Wanneer het kompasrichttoestel in de naaste toekomst zijn intrede doet, zal het werken met het batterijkompas althans voor dit gedeelte dienen te vervallen. Ik denk hierbij speciaal aan het in de richting brengen van ons vèrdragend geschut.

Tenslotte volgen in een staatje de voor verschillende artillerie-garnizoenen bepaalde kaartdeclinaties, waarbij ik nogmaals opmerk, dat geen rekening werd gehouden met den maand van het jaar, noch met het uur van den dag. Het kan zeker van belang zijn deze gegevens ter plaatse te toetsen, waarvoor ik dan ook gaarne de hulp zou willen inroepen van officieren uit de betrokken garnizoenen. Indien daarbij gebruik wordt gemaakt van planchet en dooskompas mag de fout dus niet grooter zijn dan $8\frac{\circ}{\infty}$.

PLAATS:	Gemiddelde jaarlijksche kaartdeclinatie in bg ‰ voor:	
	1933	1934
Amersfoort	166	163
Arnhem	169	166
Bergen op Zoom	163	160
Breda	164	161
Ede	169	166
Leiden.....	161	158
Legerpl. bij Oldebroek	170	167
's-Gravenhage	160	157
Utrecht	164	161

Juli 1933 was ik in de gelegenheid kaartdeclinaties op te meten in 's-Gravenhage, Schoonhoven, Hoek van Holland en op 4 plaatsen in de buurt van Oldebroek. Hierbij vond ik de navolgende afwijkingen ten opzichte van de te voren berekende:

Plaats	Uur	Afwijking in ‰ met dooskompas
<i>'s-Gravenhage:</i>		
Waalsdorp	10.00	— 1
	11.00	— 1
	10.00	+ 2
	11.00	— 4
<i>Wassenaar:</i>		
Teunispijler:	10.30	— 2 (1)
<i>L.b.O.:</i>		
g.m.p. Noord	14.30	— 2
Seinmast L.b.O.	11.00	— 4
	19.30	+ 3
Mast Doornspijck	11.30	— 5
Hulppt. Soerel	15.30	+ 3
<i>Schoonhoven:</i>	11.00	+ 3
<i>Hoek van Holland</i>	13.30	+ 1 (2)

Resumeerende kan ik de bij de studie van dit onderwerp en de daarop gevolgde metingen opgedane ervaringen en conclusies in de volgende punten samenvatten:

1. Het is mogelijk om voor de eerstvolgende 2 jaren de kaartdeclinaties voor alle plaatsen van ons land te berekenen tot 8 ‰ nauwkeurig, zonder dat rekening behoeft te worden gehouden met uur, dag of maand. d.w.z. dat in 70 % van de gevallen de fout in het magnetisch georiënteerde toestel niet grooter zal zijn dan 3 ‰.

¹⁾ Met een boussole van BREITHAUPT vond ik op dezelfde plaats en uur een afwijking van — 3 ‰.

²⁾ Idem — 1 ‰.

2. Mochten de berekende waarden voor de kaartdeclinaties inderdaad — na nog meer contrôlemetingen met goede boussoles — juist blijken, dan zouden deze gegevens eenvoudigheidshalve in den vorm van fig. 1 aan de onderdeelen verstrekt kunnen worden.
3. Bij de bestaande instrumenten (voornamelijk artillerietheodolieten en kompasrichttoestellen) dient het boussole-gedeelte technisch beter verzorgd te worden. Het mag b.v. niet voorkomen dat 2 instrumenten van hetzelfde type — op dezelfde plaats en tijd opgesteld — verschillen in kaartdeclinaties geven grooter dan 4‰ . Is zulks wel het geval, dan wijst dit op een of meer van de volgende onvolmaaktheden:
 - a. de nullijn van de randverdeling der naald loopt niet evenwijdig aan het viziervlak van den kijker. (Opnieuw justeren) —
 - b. de naald is verbogen of excentrisch aangebracht ten opzichte van de verdeelingen. (Naald rechtbuigen en aan beide zijden aflezen) —
 - c. de magnetische as van de naald valt niet samen met de meetkunstige. (ijken met behulp van een goed toestel)
 - d. te groote wrijving van de naald op haar stift. (Stift bijlijpen)
4. Bij het vaststellen der keuringseischen zou ik tusschen de aflezingen van 2 instrumenten van hetzelfde type geen grooter verschil willen toelaten dan 4‰ . Aan dezen eisch voldeden 5 van de 6 onderzochte dooskompassen. De 6e gaf een verschil met de 5 overigen van 8‰ hetgeen wijst op ontregeling.
5. Het bijstellen der randverdeling van de dooskompassen mag niet bij de onderdeelen plaats hebben. Ten einde ontregeling te voorkomen zouden de beide schroeven voor de regeling voorzien kunnen worden van kornagelpunten.
6. Dooskompassen en kijkerlinialen behooren — evenals dit bij de prismakijkers het geval is — genummerd te worden.

Alvorens dit artikel te beëindigen wil ik de Heeren Dr. SIRKS, Verificateur van 's-Rijks Zee-instrumenten te Leiden en Dr. D. G. VAN DIJK, Directeur der Ve Afdeeling a/h Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut te de Bilt ook op deze plaats mijn dank betuigen voor de zoo welwillend verstrekte inlichtingen.

Bronnen.

- Dr. CH. M. SCHOLS: „Landmeten en Waterpassen”.
Dr. VAN RIJCKEVORSEL: „A Magnetic Survey of the Netherlands” Meteorologisch Jaarboek voor 1898.
Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Jaarboek B 1930.
„Het Kompas” voor Koopvaardij-Officieren.
Kijkers en Kompassen door Dr. J. F. SIRKS.

TACTIEK EN VUURTECHNIEK DER ARTILLERIE

OPTREDEN VAN EEN AFDEELING ARTILLERIE VOOR RECHTSTREEKSCHEN STEUN VAN EEN REGIMENT INFANTERIE IN DE VERDEDIGING.

DOOR A. T. C. OPSOMER,

Eerste luitenant-adjutant bij Staf IVe ArtillerieBrigade.

IX (Slot) van blz. 683).

Nadat de Afd.C. dit besluit heeft genomen moet hij nog uitmaken op welke wijze de *waarneming* en de *vuurleiding* zullen worden geregeld en, in overleg met C.—16 R.I., hoe de linker en midden batterij zoo mogelijk *optische gemeenschap* met de betrokken onderdeelen der voorposten zullen verkrijgen.

Deze *optische verbinding* zal hier waarschijnlijk het best kunnen worden verkregen met behulp van de seinlamp. Wordt het afsluitingsvuur op den Apenberg verlangd, dan kan dit vanaf den viersprong van landwegen \pm 600 m ten Zuidwesten van dien berg — welke viersprong van het waarnemingspunt af is te zien — worden geseind. Met het oog op den vereischten spoed is een te voren afgesproken code noodzakelijk. C.—16 R.I. en C.—I—5 R.A. komen overeen, dat een herhaald seinen van de letter „a” het vuur zal doen ontketenen. De aanvraag voor het afsluitingsvuur ten Noordoosten van Winterkampen zal worden gegeven vanaf den Noordrand van het boschperceel van Winterkampen door het herhaald seinen van de letter „o”. Het afsluitingsvuur op den Westrand van Schoolbuurt zal worden gevraagd vanaf den Zuidkant van hoogte 26 door het herhaald seinen van de letter „s”, het vuur op hoogte 26 door het herhaald seinen van de letter „g” vanaf de brug in vt. 11—74. De lampposten voor deze verbinding zullen bij de voorposten worden gegeven door de infanterie, op de waarnemingspunten door de artillerie. Uiteraard kunnen door de betrokken commandanten van de onderdeelen der voorposten met behulp van deze optische verbinding ook andere vragen of aanwijzingen tot de artillerie worden gericht; hoofdzaak is echter dat de voorbereide vuren zeer snel kunnen worden afgegeven.

De Afd.C. moet nu nog beslissen op welke wijze hij de *vuurleiding* en de *waarneming* zal regelen. Voor het goed en snel leiden van de vuren, die met waarneming worden afgegeven is het noodzakelijk, dat de vuurleider zich bevindt op het waarnemingspunt en dat hij op eigen gezag het vuur kan openen, dus opdracht heeft tot zelfstandige vuuropening. De Afd.C. is van oordeel, dat deze vuren moeten worden geleid door de betrokken batterijcommandanten.

danten persoonlijk. Deze vuren kunnen niet worden overgelaten aan een — meestal minder ervaren — waarnemer; trouwens bij een dergelijk vlot en snelverlopend vuur als dat op aanvallende infanterie, waarbij door de batterij snel gereageerd moet worden, zou het niet mogelijk zijn telkens de waarnemingen aan den Bt.C. te laten melden, waarna deze de commando's voor de batterij zou moeten geven. Evenmin acht de Afd.C. het juist bij een dergelijk vuur de geheele leiding te geven aan een in het waarnemingspunt geplaatsten luitenant-toegevoegd van een batterij of aan een afdeelingsofficier, waarbij dan feitelijk de Bt.C. zelf geheel wordt uitgeschakeld. Als ernstig bezwaar voor de opstelling van den Bt.C. op de ver vooruitliggende waarnemingspunten geldt natuurlijk de groote afstand tot de batterij en de daardoor kwetsbare verbinding. Dit is echter een bezwaar, dat in den koop zal moeten worden genomen en dat zich vooral in onze Nederlandsche terreinen wel eens meer zal voordoen, zoodra de omstandigheden het wenschelijk maken, dat de batterijen van een afdeeling zelfstandig vuren. De rechter batterij, die de Zuidelijke sectie der voorposten zal steunen geeft uitsluitend vuren zonder waarneming af op bevel van den Afd.C.; dit geeft dus geen bijzondere moeilijkheden.

De luitenant vuurregelingsdienst krijgt nu opdracht de noodige bevelen voor de batterijen te ontwerpen. Ten einde er zeker van te zijn, dat de Commandanten van de midden en linker batterij geheel op de hoogte zijn van hetgeen van hen zal worden gevraagd, oordeelt de Afd.C. het wenschelijk deze beide heeren op zijn cp. te ontbieden, teneinde hun persoonlijk zijn bedoeling mede te deelen. Na deze bespreking krijgen zij dan bovendien het schriftelijke bevel.

Het schriftelijke bevel, zooals dit door den luitenant vuurregelingsdienst is ontworpen en door den Afd.C. goedgekeurd, ziet er als volgt uit.

C.—I—5 R.A.
No. . .

Cp., 12 Juli 19.00

BEVEL VOOR COMMANDANT LINKER BATTERIJ.

1. *Onze voorposten* hebben ingaande 13 Juli 3.00 een waarschuwend taak.
2. *I—5 R.A.* zal ingeval van een vijandelijken aanval het teruggaan der voorposten steunen door:
 - a. afsluitingsvuren met de geheele afdeeling voor de vps ingevolge het bestaande vuurplan;
 - b. vernietigingsvuren, c.q. afsluitingsvuren der batterijen, respectievelijk voor het rechter, midden en linker gedeelte der voorposten;
 - c. eventueel afsluitingsvuur van de geheele afdeeling tusschen vps en hws.
3. *De Linker batterij* heeft als hoofdopdracht de Noordelijke sectie der voorposten te steunen, welke sectie thans is opgesteld op den Apenberg tot 500 m ten Zuiden daarvan.
Ingeval van een vijandelijken aanval gaat deze sectie terug met als van beweging den landweg, die van den Apenberg langs de Winterkampen naar Achterhoek leidt.
Eventueel zal de linker batterij medewerken aan de afsluitingsvuren van de geheele afdeeling.

4. *Wijze van uitvoering.*

I. De linker batterij heeft *opdracht tot zelfstandige vuuropening* op alle vijandelijke infanterie ten Westen van de lijn Schoolbuurt (inb.)—Apenberg (inb.) in het vak begrensd door: in het Zuiden de lijn hoogte 20 in Oostrand Winterkampen (vt. 10—50; inb.)—hoogte 26 (vt. 11—50; n. inb.)—driesprong van landwegen 13—51, 35—80; in het Noorden de Divisiegrens.

II. De volgende afsluitingsvuren moeten worden voorbereid:

afsluitingsvuur A: 11—51, 80—56, breed 200 m; niet strooien; geen vuurverbreden; bg, 3 minuten maximum vuursnelheid, 5 minuten rust, daarna opnieuw 3 minuten maximum vuursnelheid; vuuropening: 1e. op aanvraag Commandant Noordelijke voorpostensectie; sein: herhaalde malen seinen letter „a” af te geven bij viersprong landwegen 11—51, 22—37;

2e. op mijn bevel;

afsluitingsvuur W: 11—50, 10—92, breed 200 m, niet strooien, geen vuurverbreden, bg, 3 minuten maximum vuursnelheid, 5 minuten rust, daarna opnieuw 3 minuten maximum vuursnelheid; vuuropening:

1e. op aanvraag Commandant Noordelijke voorpostensectie; sein: herhaalde malen seinen letter „w” af te geven bij Noordrand boschperceel Winterkampen 10—50, 58—50;

2e. op mijn bevel;

afsluitingsvuur S: 12—50, 40—56, breed 300 m, niet strooien, geen vuurverbreden; bg, 3 minuten maximum vuursnelheid, 5 minuten rust, daarna opnieuw 3 maximum vuursnelheid; vuuropening op mijn bevel;

afsluitingsvuur G: 11—50, 74—72; overigens als S;

afsluitingsvuur M: 12—74, 74—68; overigens als S;

afsluitingsvuur D: 11—74, 94—88; overigens als S.

5. *Waarneming en vuurleiding.*

U leidt persoonlijk het vuur vanaf waarnemingspunt hoogte 21 (vt. 8—50). Dit waarnemingspunt van 13 Juli 3.00 af door U bezet.

6. *Verbindingen.*

1e. Uw waarnemingspunt wordt door mijn zorg op de afdeelingcentrale rechtstreeks doorverbonden met den cp. van Uw batterij; U draagt zorg voor doorverbinding van den cp. met de Bt.O.

2e. Ik zorg voor opstelling van een lamppost op hoogte 21 voor verbinding met de te steunen infanterie. De infanterie draagt zelf zorg voor een optischen post, opgesteld achtereenvolgens op den Apenberg, op viersprong landwegen 11—51, 22—37 en bij Noordrand boschperceel Winterkampen 10—50, 58—50. Oproepsein Commandant Noordelijke sectie der voorposten: A 3; Uw oproepsein is P 6.

De Majoor,
Afd. C.

Aan:

C.—linker batterij.

Het bevel voor de midden batterij is op overeenkomstige wijze geformuleerd; het bevel voor de rechter batterij omvat alleen de opdracht tot het voor-

bereiden van de door C.—16 R.I. gevraagde afsluitingsvuren, welke vuren worden geopend op bevel van den Afd.C.

Nadat de Commandant van de linker batterij de bespreking met den Afd.C. heeft gehad en diens bevel heeft ontvangen, begeeft hij zich onmiddellijk naar het waarnemingspunt op hoogte 21, teneinde zich nog voor het vallen van de duisternis te *oriënteeeren*. De daar aanwezige luitenant-verkenner van den afdeelingstaf geeft hem de noodige inlichtingen. Nadat hij zich voldoende op de hoogte heeft gesteld gaat de batterijcommandant weer terug naar zijn cp. achter zijn batterij, waar de luitenant-toegevoegd vast opdracht krijgt de opgegeven afsluitingsvuren voor te bereiden. De gegevens voor deze vuren worden daarna aan de batterij uitgegeven.

De Bt.C. zal zich naar het waarnemingspunt doen vergezellen door den wachmeester-hulprichter en drie ordonnansen (twee te paard en één per rijwiél). In den cp. zal de luitenant-toegevoegd met het overige personeel van den batterijstaf achterblijven. Zij zijn dan wel min of meer uitgeschakeld, maar het heeft geen zin om den geheelen batterijstaf mede te nemen naar het waarnemingspunt. De mogelijkheid is ook niet uitgesloten, dat de verbinding van den Bt.C. met de batterij op eenigerlei wijze zou worden gestoord, zoodat in dat geval de Afd.C. zoo noodig bevelen aan den luitenant-toegevoegd kan doen toekomen, die dan op den cp. den Bt.C. tijdelijk vervangt.

Aan den Commandant van de verbindingsafdeeling geeft de Bt.C. bevelen voor het doorverbinden op zijn cp. van de lijn naar den Afd.C. met die naar den Bt.O. met behulp van de schakeleenheden. De Luitenant-toegevoegd en de C.—Vbd.A. krijgen opdracht om zorg te dragen, dat op den cp. doorlopend wordt geluisterd voor het geval bevelen van den Bt.C. of den Afd.C. zouden komen, die bestemd zijn voor den luitenant-toegevoegd.

Ten slotte maakt de luitenant-toegevoegd op aanwijzing van den Bt.C. een staatje met de verschillende gegevens, die de Bt.C. bij de vuurleiding van zijn vooruitgeschoven post noodig kan hebben, zooals $\frac{W}{S}$, CW 100 en afstand naar verschillende punten in het terrein, die van het waarnemingspunt af zijn te zien. Dit staatje ziet er dan als volgt uit.

Doelen ter hoogte van:	$\frac{W}{S}$	CW 100	Afstand
Apenberg.....	0,5	+ 2	5800 m
Viersprong landwegen 11—51, 22—37	0,5	+ 2	5200 m
Punt Noordrand boschperceel Winterkampen 10—50, 58—50	0,4	— 3	4400 m

Na een rust van nog eenige uren marcheert de Bt.C. dan te 2.00 met zijn wachmeester-hulprichter en zijn ordonnansen af naar Hoogte 21. Eenmaal hier geïnstalleerd, is hij nu gereed om elk gewenscht vuur af te geven, waarbij hij veelal zal kunnen uitgaan van één van de voorbereide afsluitingsvuren om daarna naar gelang van de waargenomen ligging van het vuur dit door het aanbrenge van de noodige correcties op het doel te brengen. Voor de verdere uitvoering van deze vuren verwijzen wij naar de punten 244 en 268 van het *Schietvoorschrift voor de artillerie*.

VERRESCHRIJFVERBINDING VOOR DE MILITAIRE BERICHTEN- WISSELING

DOOR C. VAN BOVEN,

*Eerste luitenant der genie, werkzaam ten bureele van den Chef van den
Generalen Staf.*

Tijdens de j.l. te *Oldebroek* gehouden kaderverbindingsoefening onder leiding van den C.V. is een voor den militairen verbindingdienst tot dusverre nog onbekenden verkeersvorm toegepast, n.l. de verreschrijfverbinding. Deze verkeersvorm biedt de mogelijkheid om van huis (stafkwartier, cp.) tot huis (stafkwartier, cp.) een *schriftelijke* verbinding over telefoongeleidingen tot stand te brengen op overeenkomstige wijze als dit voor mondelinge per telefoon geschiedt.

Geruimen tijd heeft de techniek zich reeds met dit vraagstuk bezig gehouden. De technici zijn er thans in geslaagd toestellen — in wezen telegraaf-toestellen — te vervaardigen, welke aan de gestelde eischen (o.a. eenvoudige bediening, betrouwbaar functionneeren) voldoen. Het Staatsbedrijf der P.T.T. is reeds overgegaan tot de invoering van dezen nieuwen verkeersvorm. Het publiek kan van den dienst der P.T.T. verreschrijvers, welke over telefoongeleidingen met elkaar in verbinding worden gesteld, betrekken. Het uitgebreide telefoonnet staat hiervoor in zijn vollen omvang ter beschikking.

Teneinde een indruk te verkrijgen van de waarde, welke van militaire zijde aan het nieuwe verbindingsmiddel kan worden gehecht, alsmede om in de gelegenheid te zijn dezen nieuwen verkeersvorm in de praktijk te aanschouwen, werd besloten tot een practische toepassing bij bovengenoemde oefening, nadat de C.V. hiertoe zijn medewerking had toegezegd en het Hoofdbestuur der P.T.T. bereid werd bevonden voor het installeren van een verreschrijfverbinding zorg te dragen. Een woord van dank aan den Chef van de betreffende afdeeling van het Hoofdbestuur, den Ir. A. D. J. URBANUS en niet minder aan den Adjunct-referendaris van dien dienst, T. PERRY, voor hun zoo bereidwillig genomen moeite, wordt hier nog eens volgaarne uitgesproken.

De uitvoering was als volgt:

De verbinding werd toegepast tusschen cp.—C.V. en cp.—C.Lt.B.; de verreschrijftoestellen werden opgesteld *in* de cp., en vormden dus geen onderdeel van den verbindingspost van resp. C.V. en C.Lt.B. Met een extra bijgelegde dubbeldraadveldkabelgeleiding werden de toestellen via de centrales, resp. van C.V. en C.Lt.B., onderling verbonden. Aan weerszijden werd het verreschrijftoestel bediend door een militairen schrijver, die van te voren gedurende eenige uren in de gelegenheid was gesteld de bediening van de toestellen te leeren.

Al spoedig bleek, dat de militaire berichtenwisseling met den verreschrijver

uitstekend verliep. Bezieet men de bijzondere eigenschappen van deze toestellen, dan bevreemdt dit ook geenszins.

Een verreschrijftoestel bestaat uit een gecombineerd zend- en ontvangtoestel, beiden vereenigd in een machine iets grooter dan een normale schrijfmachine. Zooals reeds gezegd, worden de verreschrijvers onderling verbonden over de telefoongeleidingen van het telefoonnet. Op elke telefoonverbinding, waarover kan worden getelefoneerd, kan ook de verreschrijver worden aangesloten. Hiertoe zijn de toestellen voorzien van een neveninrichting, welke de uitgezonden telegraafteekens voor overbrenging langs telefoonlijnen geschikt maakt en tevens de ontvangen signalen weer in den vereischten vorm aan den verreschrijver toevoert.

In vele opzichten dragen zij ook overigens het karakter van een normale schrijfmachine (de uiterlijke vorm, het toetsenbord), zoodat de bediening geen vakman, „telegrafist”, vereischt, doch door een ervaren schrijver in enkele uren kan worden geleerd. Ter verklaring van de werking diene het volgende voorbeeld: wordt bijv. bij een verreschrijfverbinding tusschen P en Q door den schrijver te P de toets „a” op het toetsenbord aangeslagen, dan wordt zoowel op zijn eigen papier als op dat in de machine te Q de letter „a” afgedrukt. De over te brengen tekst verschijnt dus op hetzelfde oogenblik, waarop hij aan de zenzijde wordt getypt, aan de ontvangzijde op het blad, terwijl tevens door het eigen toestel een copie van de tekst wordt geleverd. Deze copie is een waarborg voor het juist overkomen en vormt bovendien een archiefstuk (netminute). Tijdens de ontvangst kan men direct 2 tot 5 doorlagen verkrijgen door gebruik van gecarboniseerd papier, hetgeen het snel doorgeven van bericht of bevel ten goede kan komen. Aan de ontvangzijde behoeft geen enkele bedieningsfunctie te worden verricht; het ontvangende toestel wordt geheel van uit het zendende bestuurd. Voor de aandrijving wordt gebruik gemaakt van een in de machine gemonteerden electromotor, welke wordt gevoed uit het lichtnet (aansluiting op stopcontact). Door het verreschrijftoestel parallel op een telefoontoestel te schakelen kan men op elk gewenscht oogenblik door het omzetten van een schakelaar overgaan van verreschrijver op telefoon en omgekeerd. Op deze wijze wordt het voordeel van de telefoon als verbindingsmiddel, t.w. persoonlijke gedachtenwisseling, gecombineerd met dat van de telegraaf, t.w. schriftelijke berichten(brief)-wisseling.

Ook kan eenzelfde bericht tegelijkertijd naar verschillende posten worden geseind.

Het verreschrijftoestel kan worden gecombineerd met een automatische zender, welke de teekens met de maximale snelheid (± 66 woorden per minuut) uitzendt. De lijn wordt dan zoo kort mogelijk in beslag genomen, hetgeen van belang kan zijn, wanneer bij een drukke berichtenwisseling slechts over een beperkt aantal telefoonlijnen kan worden beschikt. De over te brengen tekst wordt daartoe van te voren op een ponsmachine met een klavier, hetwelk overeenkomt met dat van een normale schrijfmachine, in een papierstrook geponst, doordien voor elke letter, elk cijfer of leesteeke een bepaalde combinatie van gaatjes in de papierstrook wordt geslagen. Op deze wijze is het mogelijk de overbrenging van berichten voor te bereiden en het verzenden op een bepaald tijdstip — en dan met de maximum snelheid — te doen geschieden, desgewenscht achtereenvolgens naar verschillende bestemmingen. Uit het vorenstaande blijkt wel duidelijk de groote snelheid, waarmee een bericht kan worden overgebracht.

De berichtenwisseling, welke op deze wijze tijdens de oefening per verreschrijver heeft plaats gevonden, kan alleszins als geslaagd worden beschouwd.

Dit blijkt o.a. uit het feit, dat het meerendeel van de berichten en vele bevelen, uitgaande van en bestemd voor bovengenoemde cpn., per verreschrijver zijn overgebracht. Het bezwaar, dat met de verreschrijver geen hoofdletters en romeinsche cijfers kunnen worden overgebracht en dus afkortingen als C.—13 R.A., D.G.C. aan de ontvangzijde op het papier verschijnen als c.—13 r.a. en d.g.c. heeft geen moeilijkheden opgeleverd. Mocht verwarring worden gevreesd, dan kan de afkorting D.G.C. altijd nog als div.gr.c. worden overgebracht.

Hoewel de automatische zender hier niet zoo zeer tot zijn volle recht kwam, wil de volgende toepassing bij den cp. van den C.V. mij vermeldenswaard voorkomen.

Toen de schrijver bezig was een bevel over te zenden per verreschrijver — dus met de normale snelheid van typen — werden reeds weer eenige berichten ter verzending aangeboden. Teneinde tijd te winnen, werden deze berichten door een tweeden schrijver, met behulp van de ponsdoos in de papierstrook van den automatischen zender geponst, zoodat zij onmiddellijk na bovenbedoeld bevel door den automatischen zender met de maximum snelheid konden worden overgezonden. Ook van deze berichten, met behulp van den automatischen zender verzonden, levert de verreschrijver tijdens de overbrenging een copie.

Welke mogelijkheden biedt nu deze nieuwe verkeersvorm voor de militaire berichtenwisseling?

1. Belangrijke *bespoediging* in de militaire berichtenwisseling.
2. Feillooze, *schriftelijke* overbrenging en directe contrôle daarop.
3. Betere waarborg voor geheimhouding.
4. Personeelsbesparing.

ad 1. Tot welke bespoediging in de berichtenwisseling ten behoeve van de hoogere bevelvoering (A.H.K. — H.K.V. — D.G.(Lt.B.)) de verreschrijverbinding de mogelijkheid opent, moge blijken uit het volgende.

Volgens den thans voorgeschreven gang van zaken, worden de berichten na inschrijving op den cp. naar den vbdp. gebracht en ondergaan daar, alvorens te worden overgebracht, een administratieve behandeling als voorgeschreven in de punten 38 t/m 41 V.Ber. Gaat men nu den tijd na, welke hiermede voor een *dringend* bericht, b.v. van C.V. naar D.G.C. per telefoon, gemoeid is, dan komt men tot onderstaande tijden:

C.V.	{	boeking op cp. en brengen naar C.—vbdp.	2 min.
		bewerking op vbdp. (zie bovengenoemde punten van V.Ber.)	4 „
		overbrengen van telefonist } naar } telefonist }	6 „
D.G.C.	{	bewerking op vbdp.	4 „
		brengen van C.—vbdp. naar cp. en boeken op cp.	2 „
Totaal			18 min.

Een gewoon bericht, dat niet dadelijk in behandeling kan worden genomen wegens voorrang van dringende berichten, is uit den aard der zaak nog langer onderweg. Bij oefeningen is dan ook door verschillende stafofficieren meer-

malen de klacht geuit, dat de overkomst van berichten te veel tijd vordert.

Per verreschrijver overgebracht, *rechtstreeks van cp. naar cp.*, kan bovengenoemde tijd ongetwijfeld worden teruggebracht tot 3 minuten. Hierbij is dan aangenomen, dat het bericht eerst wordt verzonden en daarna geboekt, waartegen m.i. geen bezwaar is, aangezien het bericht de cp. niet verlaat en de verreschrijver als het ware naast dengene, belast met het inschrijven van berichten en bevelen, kan worden opgesteld. Ook is het bij per verreschrijver over te brengen berichten niet noodig, dat de afzender het bericht steeds op een berichtenformulier schrijft; hiertoe kan elk gewenscht stuk papier dienen, als de schrijver aan het verreschrijftoestel maar in staat is het te lezen. Tijdens het overbrengen levert de machine een net exemplaar. De verplichting van den afzender om zelf zorg te dragen voor het houden van afschriften van door hem aangeboden berichten, wordt hierdoor vergemakkelijkt.

ad. 2. Het is moeilijk alle voordeelen, welke de onmiddellijke schriftelijke overbrenging van berichten, bevelen en mededeelingen kan opleveren, volledig op te sommen. Hiertoe zou elk geval afzonderlijk moeten worden nagegaan. Wel zou ik hier willen wijzen op het voordeel, dat direct kan worden *gecontroleerd* of een bericht inderdaad goed is overgezonden, zoodat de afzender hieromtrent zekerheid — en tevens een bewijsstuk — kan verkrijgen. Voor belangrijke berichten (bevelen), waarin bovendien aanduidingen met cijfervierkanten en de gebruikelijke nummering van onderdeelen voorkomt, lijkt mij dit niet van belang ontbloot. Bij den bestaanden gang van zaken bestaat toch altijd kans, dat als gevolg van slecht verstaan (per telefoon), of door foutief of onduidelijk opschrijven (bij telefoon en bij telegraaf) een fout in het bericht sluipt, waarvoor de verantwoordelijkheid later juist moeilijker is vast te stellen.

ad 3. Aangezien de seinen, welke over de telefoonlijn worden gezonden, onverstaanbaar zijn, is telefonisch af luisteren hiervan onmogelijk. Voorts geeft de berichtenwisseling rechtstreeks van cp. naar cp. buiten den vbdp. om, beter waarborg voor de geheimhouding van berichten ook voor eigen troepen. De oorlogservaring heeft geleerd, dat dit laatste dikwijls zeer gewenscht is. Het vercijferen — nog steeds het struikelblok — zal hierbij uitzondering kunnen worden, hetgeen door velen ongetwijfeld met vreugde zal worden begroet, ook omdat dit een aanmerkelijke besparing van tijd met zich brengt.

ad 4. Dat de verreschrijfverbinding de gelegenheid biedt tot een veel snellere berichtenwisseling, dan tot dusver toegepast, staat vast. Bovendien moet de eenvoudige bediening, theoretisch gezien, tot personeelsbesparing kunnen leiden. Naar mijn meening kan één verreschrijftoestel met bediening de taak van zeer zeker 4 à 5 telefonisten met berichttoestellen van den vbdp. overnemen. Dit zou echter nader proefondervindelijk moeten worden nagegaan. Ook rijst de vraag of de tegenwoordige indeeling van telegrafisten bij de Vbd.An. van A.H.K., H.K.V., D.G. en Lt.B., bij invoering van de verreschrijfverbinding in de militaire berichtenwisseling, niet kan worden beperkt.

Uit den aard der zaak zijn er ook vraagpunten gebleven, waarop nog geen afdoende antwoord kan worden gegeven, o.a. de installatie en de bedrijfs-

zekerheid van de toestellen bij militair gebruik te velde; bestandheid tegen vervoer en vocht; het aanwenden van drijfkracht, onafhankelijk van het lichtnet.

Het wil mij dan ook voorkomen, dat deze nieuwe verkeersvorm zich voorspand in het bijzonder eigent voor gebruik op de bestaande verbindingen in het achterland ten behoeve van de hoogere bevelvoering bij staven en cpn., welke niet of weinig aan verplaatsing onderhevig zijn en waar tusschen een drukke berichtenwisseling is te verwachten, zooals tusschen A.H.K. en H.K.V., H.K.V. en D.Gn., tusschen de stafkwartieren in duurzame stellingen, terwijl zeer zeker ook ten behoeve van den Etappen- en Verkeersdienst een nuttig gebruik kan worden verwacht. De oorlogservaring heeft geleerd, dat juist deze hoofdverbindingen dikwerf overbelast worden. Ook uit dit oogpunt is het dus zaak hierop een verkeersvorm toe te passen, welke in staat stelt tot een zoo snel mogelijke overbrenging van berichten. In den wereldoorlog aan het Westfront beschikte men zoowel aan Duitsche als aan Fransche zijde achter het front over, voor dien tijd, de meest moderne sneltelegrafen. Aan Duitsche zijde werd gebruikt de Siemens sneltelegraaf, opgesteld in een auto.

Moge de genomen proef er toe leiden een verdere studie van het gebruik van dit verbindingsmiddel te maken, opdat in oorlogstijd van de in den lande aanwezige toestellen een zoo nuttig mogelijk gebruik kan worden gemaakt ten behoeve van legerdoeleinden.

BEOEFENING VAN HET TUCHT- RECHT IN DE WEERMACHT

De beantwoording van de in het Octobernummer voorkomende vragen betreffende de toepassing van het tuchtrecht heeft onze verwachtingen, wat het aantal deelnemers betreft, overtroffen.

Wij ontvingen eenige zeer goede oplossingen, doch ook troffen wij antwoorden aan, waarbij wij opnieuw onzen indruk bevestigd zagen er een goed werk mede te verrichten onze lezers tot een intensievere belangstelling voor het tuchtrecht op te wekken.

De beantwoording der vragen luidt als volgt:

ad. 1. De strafbevoegdheid wordt ontleend aan art. 42 (1) der Dienstplichtwet, j^s art. 75 (2) van het Dienstplichtbesluit en § 18 (1) van L.O. 1933, nr. 102.
Zie overigens aant. 10 ad art. 41 W.K. in het handboek „De praktijk van het militaire tuchtrecht”.

ad. 2. De regimentscommandant is ingevolge het gestelde in L.O. 1933, nr. 102, § 18, punt 5, in kennis gesteld met de aan den dienstplichtige opgelegde straf.

Vermits de niet verschijning van den dienstplichtige een gevolg kan zijn van omstandigheden, welke den regimentscommandant niet, doch den indeelingsdistrictscommandant wel bekend zijn, is een spoedig overleg tusschen beide autoriteiten gewenscht.

De regimentscommandant zal dan voorts bij een onwettig achterblijven op de aanhouding van den dienstplichtige orde doen stellen en wel bij voorkeur door de politietroepen.

De aanhouding der dienstplichtigen, die zich niet onderwerpen aan de krachtens art. 42 (1) der Dienstplichtwet opgelegde straffen, is geregeld in art. 42 (3) j^o art. 51 dier wet. Zie overigens aant. 3 ad. art. 56 W.K. in het handboek „De praktijk van het militaire tuchtrecht.”

- ad. 3. Aan de te late aanmelding kan, afhankelijk van de omstandigheden, welke tot de niet-verschijning op datum D. hebben geleid, een verschillend gevolg worden verleend:
- a. de te late aanmelding wordt gewettigd geacht.
Gevolg: geene;
 - b. de te late aanmelding wordt niet wettig geacht.
Al naar gelang de redenen van verweer, wordt de dienstplichtige wegens overtreding van art. 150 W. v. M. S., hetzij — met toepassing van art. 2, 2°, sub a, W.K. — krijgstuchtelijk gestraft, dan wel, na advies van den Auditeur-militair, door den garnizoenscommandant naar den krijgsraad verwezen.
- ad. 4. Het verzoek is niet voor inwilliging vatbaar, omdat:
- 1°. art. 52 W.K. de gevraagde onderbreking niet toelaat.
 - 2°. aan art. 50 W.K. de bevoegdheid tot schorsing in dit geval niet kan worden ontleend (zie aant. 8, sub a, ad. art. 50 W.K. in het handboek „De practijk van het militaire tuchtrecht”).
- ad. 5. De gestelde vraag vindt bevestigende beantwoording in art. 62, nr. 5, W. v. M.S., j° art. 60, nr. 2, dier wet (zie aant. 1 ad. art. 1 W.K. in het handboek „De practijk van het militaire tuchtrecht”).
- ad. 6. Het omschreven feit, waarschijnlijk vallende onder Titel IV, W. v. M. S. (artt 108—128; misdrijven tegen de ondergeschiktheid), vereischt, in verband met het antwoord ad. 5, aanhangig maken der zaak voor den krijgsraad.
- De commandant van de compagnie, waarbij de verdachte in onderhoud is gesteld, doet een voorloopig of huishoudelijk onderzoek houden. Vervolgens biedt hij de op de zaak betrekking hebbende stukken aan zijn regimentscommandant aan. De regimentscommandant handelt verder overeenkomstig art. 10 R.L.
- De verdachte wordt — zoo zijn aanvankelijke straf en de hem eventueel daarna opgelegde straf (zie ad. 5) inmiddels geheel mochten zijn ten uitvoer gelegd — in werkelijken dienst gehouden (c.q. onder oplegging van voorloopig arrest; zie „Handboek militair tuchtrecht”, art. 44 W.K. aant. 1 e.v.) tenzij de garnizoenscommandant — na ingewonnen advies van den Auditeur-militair — anders beslist (zie art. 36, eerste lid, sub c, der Dienstplichtwet en L.O. 1924, nr. 270, 5de B.U., blz. 1139, j°. L.O. 1922, nr. 75, 5de B.U., blz. 869).

Met betrekking tot de beantwoording der vragen brengen wij nog het volgende onder de aandacht.

Het bleek ons, dat, ten aanzien van de vragen 2 en 3, vele inzenders zich op het standpunt stelden, dat de dienstplichtige, die niet, of, zooals in het onderhavige geval, 4 dagen te laat aan de straforder voldoet, *niet* als militair is aan te merken en deswege niet strafrechtelijk of krijgstuchtelijk kan worden gestraft.

De overwegingen, welke daarbij naar voren werden gebracht, waren van onderscheiden aard, waarvan als de voornaamste zijn aan te merken:

- a. de dienstplichtige is geen militair in den zin van het W. v. M. S. en kan dus het misdrijf, bedoeld in art. 150 W. v. M. S., niet plegen.
- b. de order om straf te ondergaan is geen oproeping voor den werkelijken dienst, zooals voor het plegen van het in art. 150 W. v. M. S. genoemde misdrijf is vereischt.
- c. het feit is als een overtreding te beschouwen krachtens art. 50 der Dienstplichtwet.

Wij merken te dezen aanzien op, dat, met betrekking tot de vraag of een dienstplichtige als militair in den zin der militaire strafwetten is aan te merken, uitsluitend rekening mag worden gehouden met het daaromtrent bepaalde in de artt. 60 t/m 65 W. v. M. S.

Aldaar vinden wij in art. 60, 2°, dat een dienstplichtige, die in het tijdvak, dat hij voor den werkelijken dienst kan worden opgeroepen, het feit heeft gepleegd, genoemd in art. 150 W. v. M. S., als militair moet worden beschouwd.

Of de dienstplichtige, in ons geval, het misdrijf, genoemd in art. 150 W. v. M. S. heeft begaan, zal bevestigend moeten worden beantwoord, indien komt vast te staan, dat de straforder is aan te merken als een wettige oproeping en voorts, indien nog blijkt, dat het ondergaan van straf als werkelijke dienst in den zin van art. 150 W. v. M. S. is aan te merken.

Wat onder wettige oproeping moet worden verstaan, is nergens met zooveel woorden aangegeven, doch wel kunnen er eenige vereischten worden opgesomd, waaraan de oproeping *wel* en *niet* moet voldoen.

De oproeping behoort o.a. te zijn gedaan door de *autoriteit*, die daartoe in het bepaalde geval krachtens eenig wettelijk voorschrift bevoegd is verklaard.

Voorts dient de oproeping te geschieden in den vorm en op de wijze, zooals krachtens wet of wettelijk voorschrift is bepaald.

Naar onze meening is niet vereischt, dat het woord „oproeping” wordt gebezigd.

Toetsen wij nu het begrip „Straforder” aan bovengenoemde eischen, dan is het o.i. niet aan twijfel onderhevig, dat hier inderdaad sprake is van een „wettige oproeping” in den zin van art. 150 W. v. M. S.

Rest dus de vraag of het ondergaan van de arreststraf is te beschouwen als „werkelijke dienst”.

Nadrukkelijk wijzen wij er nog eens op, dat voor de interpretatie van het in het W. v. M. S. (art. 150) voorkomend begrip „*werkelijke dienst*”, niet zonder meer kan worden volstaan met een beroep op het in de Dienstplichtwet eveneens voorkomende woord „Werkelijke dienst” (zie art. 31 Dienstplichtwet).

Ten aanzien van het onderwerpelijke geval kunnen wij volstaan met te verwijzen naar art. 62 W. v. M. S. sub 5°, waarin o.m. is bepaald, dat een dienstplichtige, die in een militaire inrichting straf ondergaat, geacht wordt in „werkelijken dienst” te zijn.

Mogen wij nu zeggen, ja, maar de dienstplichtige wordt in dat geval slechts *geacht* te zijn in werkelijken dienst, doch in feite is hij dat niet.

Wij meenen deze conclusie niet te mogen aanvaarden.

Immers de strekking van art. 62 W. v. M. S. is om vrijwilligers en dienstplichtigen ook onder de militaire straf- en tuchtwetten te doen vallen, indien zij verkeerden in een der onder 1° t/m 5° bedoeld artikel genoemde omstandigheden.

Nu zou nog aangevoerd kunnen worden, dat de dienstplichtige op het moment, dat hij het feit pleegt, militair in den zin van art. 60 t/m 65 W. v. M. S. moet zijn, om o.a. het in artikel 150 W. v. M. S. genoemde misdrijf te begaan. Maar dan stellen wij weder hiertegenover, dat dit uitdrukkelijk is bepaald in art. 60, sub 2° W. v. M. S., zoodat daarmede dit verweer eveneens komt te vervallen.

De overweging, dat het niet voldoen aan de straforder, ingevolge art. 50 der Dienstplichtwet als een overtreding is aan te merken en derhalve niet als het plegen van het misdrijf, genoemd in art. 150 W. v. M. S. kan worden beschouwd, moge dan al heel aardig gevonden zijn, er zijn toch te veel contra-argumenten aan te voeren, dan dat het opgeworpen bezwaar steekhoudend kan worden genoemd.

Immers in art. 50 der Dienstplichtwet wordt wel gezegd, dat de *feiten bij deze wet* strafbaar gesteld, als overtredingen worden beschouwd, met uitzondering van die in bepaalde artikelen genoemd, welke als misdrijf worden beschouwd, doch en hier komt het op aan, „het niet voldoen aan een straforder” wordt in de Dienstplichtwet *niet* strafbaar gesteld, zoodat ook dit verweer niet opgaat.

Het voor de beste beantwoording dezer vragen in uitzicht gestelde handboek „De practijk van het militaire tuchtrecht” is ditmaal toegekend aan den kapitein-adjutant van de Brigade Grenadiers en Jagers (Iste Infanteriebrigade) S. O. ROOSJEN.

De firma MOUTON en Co., uitgever te 's-Gravenhage, was zoo welwillend een exemplaar van het handboek bovendien als extra-prijs ter beschikking te stellen, hetwelk is toegekend aan den sergeant-majoor van het Korps politietroepen A. DE VISSER te Soesterberg, die blijk gaf een goed inzicht te hebben in vraagstukken als het onderwerpelijke.

Een zeer goed antwoord mochten wij ook wederom ontvangen van den eerste-luitenant der genie T. J. C. MEEUES.

Een der inzenders stelde nog de vraag, bij wien de dienstplichtige, die als in het onderhavige geval met arrest is gestraft, zich eventueel over die straf zou kunnen beklagen.

Dit zal kunnen geschieden bij een door den Minister van Defensie aan te wijzen militaire autoriteit. Zie overigens aant. 4 ad. art. 61 W.K. van het handboek „De Practijk van het militaire tuchtrecht”.

NIEUWE UITGAVEN

Rüstung und Abrüstung. Eine Umschau über das Heer- und Kriegswesen aller Länder, door K. L. VON OERTZEN. Uitg.: E. S. MITTLER u. S. Berlin, 1933. Prijs inge n. f 7.20, geb. f 8.40.

Feitelijk is dit boekwerk de 46e jaargang van von Löbell's *Jahrberichten*. Voor hen die na 1914 officier werden, zegt dit misschien niet veel; voor hen die voor het begin van den wereldoorlog officier werden des te meer. Voor 1914 gold Löbell's *Jahrberichte* als een militair standaardwerk 1e klasse; het gaf een schat van uitgebreide en absoluut betrouwbare gegevens op het gebied van organisatie, legervorming, africhting, opleiding, bewapening enz. van nagenoeg alle legers van de wereld, maar bovendien nog in het tweede gedeelte een uitstekend overzicht van den stand van de meeste takken van krijgswetenschappen, terwijl het derde gedeelte de meest recente krijgsgeschiedenis behandelde. (40e jaargang o. a. Marokko, Balkan-oorlog en necrologie van in het verslagjaar overleden militaire grootheden). Het tweede gedeelte toonde een zeer sterke overeenkomst met het Wetenschappelijk Jaarbericht van onze Vereniging van Krijgswetenschap.

Het thans voor ons liggende werk verschilt principiëel niet van de vroegere jaargangen van Löbell's *Jahrberichte*. De feitelijke verschillen, die wij opmerkten zijn de volgende. Ten eerste de meest in 't oog springende: de naam. Dat hier een uitvloeisel van verkropte bitterheid over de aan Duitschland opgelegde beperking der legersterkte en bewapening aan ten grondslag ligt achten wij zeer waarschijnlijk. Wij hadden de voorkeur gegeven aan de oude naam met zijn befaamde roep en roem. Deze nieuwe uitgave begint met een 11 bladzijden groot, uitstekend overzicht van den stand van het ontwapeningsvraagstuk en het verloop van de betreffende conferenties, plannen en commissies. Hierop volgt het tweede deel met de gegevens van 32 verschillende landen. De gegevens betreffende Nederland konden wij alleen aan de juistheid toetsen. Vermelden wij in het begin, dat de gegevens van het oude Löbell over de geheele wereld als absoluut betrouwbaar golden, de gegevens over Nederland in de 46e jaargang bevatten zoovele en zoo groote fouten, dat het vertrouwen in de gegevens van de andere landen wel haast geschokt moet zijn. Wij betreuren dat ten zeerste en zullen den uitgever de voor Nederland gemaakte fouten doen kennen. Ziehier enkele voorbeelden. De vredesorganisatie vermeldt: per Divisie een verbindingsafdeeling en een „Fahr und Kraftfahrabteilung”. Het Regiment Genietroepen: 4 bataljons, de Lichte Brigade 20 eskadrons en 1 Regiment lichte artillerie (was het maar waar!) De oorlogsorganisatie vermeldt wel: 2 Lichte Brigades maar geen Verkenningafdeelingen en eskadrons wielrijders. Betreffende de opleiding van officieren wordt nog de allang opgeheven Hoofdcursus vermeld, terwijl bij de africhting nog sprake is van speciale stormtroepen (12 man per compagnie). Ook vinden wij nog, dat de lichamelijke en moreele jeugdopleiding tot het 20e jaar voor beide geslachten verplicht is. Bij de mobilisatie en oorlogsvoorbereiding treffen wij de enormiteit aan, dat Holland over geen kolen beschikt, terwijl daarentegen zeer juist vermeld wordt dat de C. V. tevens C. Vesting Holland is.

In 't algemeen troffen wij over de bewapening al zeer weinig gegevens aan. Aan het slot van het 2e gedeelte komt een goede overzichtsstaat voor van de legersterkten en de uitgaven daarvoor, waarbij ons vooral trof dat Frankrijk en Polen 35 %, Nederland 11 %, Duitschland 8 %, Denemarken 17.5 % en Zwitserland 12 % en Noorwegen 4 % van het totale Staatsbudget voor defensie-uitgaven besteden.

Het derde deel is een zeer verkorte navolging van het Wetenschappelijk Jaarbericht uit het oude Löbell's *Jahrberichte*. Wij betreuren zeer, dat in deze de goede traditie niet gehandhaafd is, vele zeer belangrijke zaken blijven onbesproken. Aan de marine is een kort hoofdstuk gewijd, hoofdzakelijk sterkte-opgaven bevattend.

LEVEN EN STREVEN IN DE KONINKLIJKE LANDMACHT

KONINKLIJKE MILITAIRE ACADEMIE

HERDENKING 105 JARIG BESTAAN.

Op 24 November j.l. heeft de Koninklijke militaire academie haar 105-jarig bestaan herdacht. Deze herdenking werd ingeleid met een marsch door de stad van het cadetten-corps, dat daarbij was samengesteld uit een compagnie infanterie, een peloton huzaren en een sectie veld-artillerie, uiteraard met vaandel, stafmuziek, tamboers en hoornblazers. Dit geheel, onder commando van den bij de lezers van „De Militaire Spectator” welbekenden Kapitein C. J. A. VAN DER HEEM, defileerde te 14.30 keurig op de Groote Markt voor het stadhuis, op het bordes waarvan zich hadden opgesteld Zijne Excellentie de Minister van Defensie, de Burgemeester van Breda, de Bevelhebber in de 3de Militaire afdeling, de Gouverneur en de officieren en ambtenaren van de Koninklijke militaire academie, de korpscommandanten en vele andere officieren van het garnizoen, alsmede verschillende dames en heeren, die bij feesten van de Academie steeds van hare of hunne belangstelling doen blijken.

Nadat ten stadhuize aan het personeel der Koninklijke militaire academie en enkele genoodigden een tea was aangeboden, waarbij de Burgemeester, de Minister van Defensie en de Gouverneur het woord voerden, verplaatste het gezelschap zich naar het Kasteel. De Minister bezichtigde aldaar de in de leeraarswachtkamer georganiseerde tentoonstelling, weergevende het leven en streven der K.M.A. in de afgelopen 5 jaar. Hierna sprak de Gouverneur op de ontspanningszaal der cadetten, in tegenwoordigheid van enkele autoriteiten en genoodigden, het volledige corps officieren en ambtenaren en alle cadetten, een herdenkingsrede uit, waarin hij naging of de academie in het afgelopen 5-jarig tijdperk aan haar doel is blijven beantwoorden, zooals dit doel, bij het 100-jarig bestaan, door Generaal VAN DAM VAN ISSELT in zijn feestrede werd uiteengezet.

Na afloop van de rede hield de Gouverneur een receptie voor de gasten, terwijl het cadettencorps zich aan een, bij de Academie als zoodanig bekend staanden „meer uitgebreiden” maaltijd vereenigde. Ook de oppassers genoten van een extra menu.

Des avonds vereenigde het geheele personeel der Academie, militair en burger, met echtgenooten, kinderen en gasten, zich in het Casino-theater, alwaar verschillende op hoogtijdagen der Academie toepasselijke films en voorts een amusementsfilm werden gedraaid. Op 25 en 26 November werden hockey- en voetbalwedstrijden gehouden, terwijl in den avond van den 25sten het cadettencorps een eenvoudigen, doch zeer verdienstelijken feestavond organiseerde in de op keurige wijze, met eigen middelen, tot schouwburgzaal ingerichte groote gymnastiekloods. Deze avond, die werd bijgewoond door vele autoriteiten met hunne dames, waaronder Zijne Excellentie den Gouverneur van Curaçao en Mevrouw VAN SLOBBE, werd besloten door een bal op de ontspanningszaal, die eveneens met eigen middelen en smaakvol was versierd. Dat het hier gezellig was, behoeft voor de lezers van „De Militaire Spectator” waarschijnlijk geen betoog.

In vorenbedoelde *herdenkingsrede* sloot de Gouverneur aan bij het slot van de rede van Generaal VAN DAM VAN ISSELT bij het honderdjarig bestaan der K.M.A.

Om de Academie steeds ten volle aan hare bestemming te doen blijven beantwoorden, zeide Generaal VAN DAM VAN ISSELT, wordt in de eerste plaats vereischt, dat zij, die haar leiden of besturen, steeds het driedig karakter voor oogen houden, dat zoo terecht in haar naam van *Koninklijke militaire academie* is neergelegd.

De KONINKLIJKE MILITAIRE ACADEMIE blijve, aldus de Gouverneur, derhalve op de eerste plaats een *Academie*, waar onderwijs en opvoeding, wars van *te* schoolsche vormen en het aankweeken van *te veel* nuttige kennis een geest, oordeel en karakter

foto N.V. Vereenigde Fotobureaux, Amsterdam.

ontwikkeld peil innemen, maar waar tevens ontwikkeling van het fysiek alleszins behartiging verdient; eene Inrichting, waar mannen worden gekweekt, die in hun jeugd rap, frisch en vol leven zijn, in wie voorts de kiemen zijn ontwikkeld om op rijperen leeftijd zelfstandig en met oordeel te kunnen denken, besluiten en handelen, mannen, geschikt om in de ure des gevaars leiding te geven en die te nemen.

Veelzijdig is de taak van deze Academie, die nochtans in bescheidenheid haars weegs gaat, niet de pretentie heeft leiding te geven anders dan aan hare leerlingen, geen eigen leerstellingen ingang tracht te doen vinden, noch dogma's scheidt, doch uitsluitend de trouwe dienaar is van de Legerbesturen in Nederland en in Nederlandsch-Indië, voor welke beide legers zij de eenige opleiding voor den officiersrang bij het beroepskader vormt en voor welke beide legers zij derhalve buitengemeen belangrijk is.

Mannen moet zij kweeken, niet alleen voorzien van een dosis kennis, maar ook van een gezond en sterk lichaamsgestel, opdat zij de vermoeyenissen van den krijg zullen kunnen doorstaan, opdat zij dóór wildernis en óver hindernis komen dáár waar de leidersplaats is, vóór hunne mannen uit. De wetenschappelijk best onderlegde jonge officier faalt in zijn taak, als zijn lichaam niet getraind is, maar omgekeerd faalt ook de best getrainde, als zijn handigheid in het gevecht, o.m. gebaseerd op grondige kennis van reglementen en voorschriften, hem in den steek laat. Hand aan hand moet derhalve de opleiding gaan, kennis en kracht, omdat slechts deze combinatie in het officiersberoep tot bruikbaarheid leidt. Worden er wel eens stemmen gehoord, die vreezen voor een te veel aan sport bij de militaire opleidingsinstituten, dan stel ik daar met volle overtuiging tegenover, dat het onderhouden van de lichamelijke vaardigheid van zoodanig groot belang is, dat het te betreuren valt dat wij er niet meer uren aan kunnen besteden, dan thans het geval is.

Veelzijdig is de taak der Academie, want wanneer wij alleen onze kracht zouden zoeken in het bijbrengen van kennis en het bevorderen van de sportiviteit, dan zouden wij nog belangrijk in onze taak te kort schieten. De *opvoeding* van den burger, die op de Academie komt, tot soldaat, voorganger en aanvoerder staat ontegenzeggelijk in hetzelfde gelid als de *opleiding* en wel beide in het vóórste. En ook deze opvoeding is zoo heel veel belangrijker geworden dan vroeger, omdat de omstandigheden, waaronder de jonge officier van heden ten dage moet werken, zoo oneindig moeilijker zijn dan vroeger, toen alles, om zoo te zeggen, „zoo van zelf sprak”. Kon men vroeger van een jong officier, die bij zijn vertrek van de Academie nog niet geheel geschikt was, zeggen of denken, nu ja, die knaap wordt opgenomen in de wereld van oudere officieren, waarin hij voorshands nog niets te zeggen heeft, die wordt wel goed als hij een veeleischende kapitein krijgt, tegenwoordig is dat allemaal zoo heel anders en komt de jonge officier reeds dadelijk voor een véél belangrijker taak te staan dan vroeger. Gansch niet zeldzaam is het meer, dat de nauwelijks benoemde luitenant zich belast ziet met het houden van cursussen met reserve-officieren, dan wel wordt aangewezen tot leeraar aan een der Scholen tot dien rang.

Ik zou haast willen zeggen, de jonge officier mag zich niet meer vergissen, zooals wij

dat in onzen tijd mochten, omdat die tijd, in vergelijking met thans, zoo goedmoedig en eenvoudig was. Die tijd, die zalige tijd, mag ik wel zeggen, toen er in de officiers- en onder-officierswereld geen „bonden" waren, toen socialisme noch fascisme zorgen baarden, toen men naast elkaar zijn plicht deed, zonder zich om elkanders particuliere meening druk te maken, toen men geen uitgesproken anti-militairisme en defaitisme om zich heen voelde, toen men nog geen behoefte had aan een handleiding om op dit gebied te debatteeren, de tijd, waarin Plicht met een hoofdletter en recht met een kleine letter werd geschreven.

Bedenkt en beseft het, cadetten, goed, dat ge voor een zeer belangrijke taak wordt opgeleid en dat, onder omstandigheden, het behoud van de orde en rust in ons vaderland en het behoud tenslotte van de overzeesche gewesten, van Uw kunde, Uw gedisciplineerdheid, Uw karaktervastheid en Uw persoonlijke dapperheid kan afhangen. Richt U daar naar in al Uw handelingen en bedenkt bij Uw studie, dat geen oppervlakkige examenkennis Uw doel moet zijn, maar dat ge later de kennis van Uwe reglementen en voorschriften en niet het minst die betreffende het handhaven van de tucht, *paraat* bij de hand moet hebben en dat U, onder omstandigheden geen tijd wordt gelaten eerst thuis een voorschrift te gaan raadplegen. En *blijft* daarbij bedenken, dat Uw tuchtgevoel en Uw kennis U nog niet helpen, wanneer ge door gezondheid van geest en lichaam niet beschikt over het gevoel van overwicht, dat voor een commandant onontbeerlijk is.

Maar al is dan in de laatste jaren de opvoeding op tuchtgebied, m.a.w. de zuiver militaire opvoeding, meer en meer op den voorgrond getreden, evenzeer is dit het geval met de opleiding op sociaal gebied.

In veel sterker mate dan eertijds het geval was, behoort de beroepsofficier van heden ten dage zich rekenschap te geven van de stroomingen in de groote maatschappij, behoort hij den levensstandaard, de arbeidsvoorwaarden en den gedachtengang van hen, die uit een ander milieu dan het zijne komen, te kennen, om hen daardoor beter te leeren begrijpen en te leeren inzien, dat er nog altijd menschen leven in omstandigheden, waarvan hij het bestaan nauwelijks vermoedde, menschen van wie hij ter wereld niet verwachten mag, dat zij dezelfde levensbeschouwing zullen hebben als hij, dat zij dezelfde idealen zullen koesteren, zich warm zullen maken over hetgeen, waarvoor hij enthousiast is. Hij moet leeren beseffen, dat andersdenkenden, zelfs verklaarde politieke tegenstanders, menselijke motieven voor hunne daden hebben, hij moet leeren inzien, dat het verklaarbaar is, dat in breede lagen van de bevolking over bepaalde vraagstukken anders wordt geoordeeld dan door hem persoonlijk, m.a.w. hij moet een ruime blik leeren krijgen op de nooden en behoeften van de maatschappij. Staande te midden van het moderne leger, waarin de bloem der natie vertegenwoordigd is door den reserve-officier en waarin alle dienstplichtigen schoolonderwijs genoten hebben, zou het van hem volkomen onjuist zijn, indien zijn kennis op sociologisch gebied, bij zijn intrede in het officierskorps, zou zijn blijven stilstaan bij zijn H.B.S.-kennis, terwijl deze toch, om in het dagelijksch leven eenig behoorlijk inzicht te krijgen, op verre na niet voldoende is. De Academie behoort derhalve te streven naar uitbreiding van de algemeene ontwikkeling. Zij behoort er toe mede te werken om van den jongeling een man te maken, die een warme belangstelling heeft voor zijne medemenschen en die wat van de maatschappij gezien heeft, ook van den zelfkant daarvan.

Deze opvatting wordt niet in alle kringen gedeeld; integendeel, zowel bij de ouderen als onder de jongeren worden verschillende aangetroffen, die tegenover het doceeren van sociologie en paedagogie aan een militaire academie zeer sceptisch staan, die van oordeel zijn, dat deze vakken voor het uitoefenen van gezag in de weermacht maar een zeer betrekkelijk nut hebben en dat de daaraan bestede tijd beter kan gebruikt worden. Maar het kan toch niet geloochend worden, dat hoe breeder de kennis van den gezagdrager is, hoe breeder de basis is waar het gevoel van gezag op berust. Want van dengene, die met gezag belast is, moet worden verwacht, dat hij de draagwijdte van zijn soms exorbitante bevoegdheden kent, dat hij peilen kan den indruk, welke die maatregelen maken, dat hij de gevolgen van zijn bevelen kan overzien. Krachtig gezag eischt niet alleen een vuist met een zwaard, maar ook een hart en een helder, bezonnen oordeel. Derhalve is een breede algemeene ontwikkeling van de gezagdragere, zowel in de burgermaatschappij als in het militaire leven, onontbeerlijk.

Wil de Academie ten volle aan haar taak beantwoorden, dan is er echter nog iets anders noodig dan een breed studieprogramma en een kundig en toegewijd docentenkorps; dan is daarnevens noodig een goed begrip van degenen, die opgeleid worden, van de beteekenis welke de jaren, aan de Academie doorgebracht, voor hen hebben.

Drang tot studie wordt bij deze Academie op verschillende wijzen van buiten af opgelegd, maar drang tot studie moet óók van binnen uit komen, gegrond op den wensch om in deze wereld iets meer te beteekenen dan een middelmatige, gegrond op het beseft dat fortuinen kunnen vergaan en titels waardeloos kunnen worden, doch dat hetgeen

foto N. V. Vereenigde Fotobureaux, Amsterdam.

men geleerd heeft onvervreemdbaar eigendom geworden is, dat *kennis macht* beteekent. Met zuivere vakbekwaamheid kan men een goed officier worden, maar wil men — en daar droomt toch ten slotte elke jongeman van — een leider worden in zijn vak of, hooger nog, in de maatschappij, dan is een bredere ontwikkeling noodig dan de vakstudie, een bredere belangstelling dan voor het militaire vak alleen.

Hij, die op de Academie meeloopt en niet anders doet dan hem wordt opgedragen, zelfs hij die dat zeer goed doet, doch geen initiatief toont als het betreft uitingen in het corpsleven, nimmer een goed boek ter hand neemt, geen belangstelling heeft voor technische of maatschappelijke vraagstukken, nimmer een ernstig gesprek weet te voeren, die een ernstig debat schuwt, nimmer een werkelijk goede uiting van kunst gaat zien of hooren, brengt het niet ver, maar hij, die reeds nu leiding neemt, hij die interesse heeft ook voor andere vraagstukken dan de dikwijls zoo nietige strijdpunten op de ontspanningszaal, wordt ook in het leven een leidende figuur.

Dit is alles een hoogst eenvoudige waarheid, die door de eeuwen heeft gegolden, maar een waarheid, die in dezen tijd van vervlakking, in dezen tijd van gemakzucht, van oppervlakkige verstrooiing zoeken, niet genoeg op den voorgrond kan worden geplaatst.

De tweede eisch, die aan de Academie gesteld moet worden, is, dat zij militair blijve, d.w.z. aankwekende stiptheid en zelftucht, plichtsbefes en ondergeschiktheid, welke leiden tot toewijding en offervaardigheid aan den militairen dienst en aan het algemeen belang.

Beroepsmilitair zijn is een roeping, evenals die van den geestelijke, en hij die deze roeping niet voelt en de officiersbetrekking slechts beschouwt als elke andere, die eenige vastheid geeft en min of meer goed wordt betaald, die die roeping niet voelt en uitsluitend uit ijdelheid de nauwsluitende uniform draagt of een mooi paard berijdt, kan in werkelijkheid nooit een goed officier worden. Slechts hij, die de belangen van den militairen dienst behartigt met dezelfde interesse, dezelfde nauwkeurigheid, als waarmede hij zijn persoonlijke belangen behartigt, die de bevelen opvolgt, uitsluitend en alleen omdat zij gegeven zijn, zonder verder commentaar, die bereid is zijn genoegens, zijn eigen gemakken en desnoods gezondheid en leven op te offeren voor den militairen dienst, is in waarheid een goed officier. In dezen zin moet de opleiding tot het officiersberoep militair zijn en moeten de aspiranten militair *voelen*, hetgeen met zich medebrengt, dat de kleine, dagelijksche plichten van den dienst worden vervuld met groote opgewektheid en stiptheid, terwijl ten slotte de geheele militaire dienst vervuld moet worden met de blijmoedigheid der overgave aan een geliefd beroep.

De Militaire Academie heeft de eer het praedicaat „K o n i n k l i j k” te voeren, hetgeen wijst op den bijzonderen band tusschen het Vorstenhuis en de Academie, aanvangende bij hare opening door Prins Frederik der Nederlanden en zich bij voorkomende gelegenheid nog steeds demonstreerende, zeker niet het minst bij het 100-jarig bestaan en bij de in Maart 1931 te 't-Gravenhage e.o. gehouden oefeningen, eindigende in een grootsch defilé van het cadettencorps voor H.M. de Koningin voor het „Huis ten Bosch”.

Koninklijk ook moet de Academie in hare opvattingen zijn, in den zin van breed en royaal, met een sterk vertrouwen van boven naar beneden en van beneden naar boven, Koninklijk in de gezagsuitoefening en Koninklijk in de gezagsaanvaarding.

BERICHTEN VAN PERSONEEL AARD.**Bij de Lichte troepen.****Benoemingen.**

tot reserve-tweede-luitenant:
met ingang van 1 Januari 1934:
bij het Regiment wielrijders:

de vaandrags A. J. BAAS, J. WAVERIJN, A. F. M. RENCKENS, T. A. M. FRISSEN, H. J. M. VAN MEER, P. E. J. M. CANOIJ, Jhr. C. E. VAN HAEFTEN, G. W. VELDHUIS, J. G. ANDRIESSE, J. A. M. HARTMAN, G. C. KROESE, A. J. C. F. MITTELMEIJER, G. J. L. BRUINIER en J. WACHTERS.

bij het Ie Regiment huzaren:

de kornetten W. H. YSSEL DE SCHEPPER, J. C. DE MAREZ OIJENS, C. J. BARON DE VOS VAN STEENWIJK, H. N. DUTILH, P. DE JOSSELIN DE JONG, Jhr. C. RÖELL en J. V. H. VAN TOULON VAN DER KOOG.

bij het IIe Regiment huzaren:

de kornetten M. MEES, H. H. R. VAN DER LAAN, H. C. NANNING, Jhr. W. T. C. VAN DOORN, Jhr. A. F. VAN PANHUIJS en W. D. BOSCH.

Bevorderingen.

tot reserve-eerste-luitenant:
met ingang van 1 Januari 1934:

de reserve-tweede-luitenants W. J. H. T. KLOPPENBURG, H. A. STOLTZ, T. VAN DIJK, G. H. J. ELSHOVE, J. J. VROOM, C. W. POHLMANN, B. F. VAN GEUNS, H. J. KLEIN HAAR, O. J. E. M. LUTKIE, R. M. A. HIJMANS en J. LIEUWES, allen van het Regiment wielrijders.

Mr. B. F. W. Baron VAN TILL, A. C. BERGSMA, F. P. M. DRIESSEN en Jhr. L. E. D. S. VON BÖNNINGHAUSEN TOT HERINGHAVEN, allen van het Ie Regiment huzaren;

Mr. G. L. KEPPER, E. M. VAN MAANEN, E. P. VAN LANSCHOT en H. W. L. FROWEIN, allen van het IIe Regiment huzaren, zoomede reserve-tweede-luitenant der cavalerie Jhr. O. A. E. E. L. WITTERT VAN HOOGLAND, vlieger bij de Luchtvaartafdeeling.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Kapitein T. J. A. BOERS, ingedeeld bij het R. W. en belast met de waarneming van de betrekking van regiments-adjutant, 1 Dec.

In actieven dienst hersteld.

Eerste-luitenant W. R. VAN MIERLO, bij het IIe Regiment huzaren.

Decoratiën.

Ritmeester T. A. E. R. WIJNOLDIJ Daniëls, van het II R.H. Oorlogsherinneringsmedaille van Hongarije.

Bij de overige wapens en dienstvakken.**Benoemingen.**

tot Paardenarts der tweede klasse, de met ingang van 1 Dec. eervol ontslagen reserve-paardenarts der 2e kl. N. C. W. HESSE (ingedeeld bij het 8 R.V.A.).

tot reserve-officier van gezondheid der eerste klasse: de eervol ontslagen reserve-officier van gezondheid der tweede klasse Dr. F. E. POSTHUMUS MEIJES, 4 December.

Bevorderingen.

tot luitenant-kolonel:

majoor H. L. VAN ROYEN, van den staf der genie, werkzaam bij het Departement van Defensie, 23 Nov.

tot majoor:

kapiteins J. DE RONDE BRESSER, E.a.i. te Amersfoort en H. J. H. VAN TAREL, leeraar bij de Hoogere Krijgsschool, 23 Nov.

tot kapitein:

eerste-luitenant J. J. A. DE RIDDER, van het R.G.Tr., 23 Nov.

tot reserve-kapitein, gerekend van 25 October:

reserve-eerste-luitenant Dr. Ir. J. F. BERTRAM, van het R.G.Tr.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

- Reserve-majors W. J. M. LINDEN van het 3 R.I. en H. F. C. BOS, van het 16 R.I. overgeplaatst bij het R. Gr.
- Reserve-majors W. F. NIJLAND, van het 13 R.I. en L. F. APOL, van het 22 R.I., overgeplaatst bij het R. J.
- Reserve-kapiteins J. DE KRUIJFF, van het 6 R.I., W. O. J. BÖTTGER en C. F. J. GELENS, beiden van het 13 R.I., J. N. B. SIMONIS, van het 21 R.I., en H. W. J. J. VAN DEVENTER, van het 4 R.I., overgeplaatst bij het R. Gr.
- Reserve-kapiteins J. ROUKEMA, van het 10 R.I., M. D. BREMMER en A. HARTMAN, beiden van het 21 R.I., C. M. BOGERT, van het 4 R.I. en B. J. TJERKS, van het 18 R.I., overgeplaatst bij het R. J.
- Eerste-luitenant J. J. A. BEAUMONT, voor den tijd van drie jaren gedetacheerd bij het Korps Mariniers, 1 Nov.
- Kapitein H. W. G. R. DIETZ, van het 2 R.I., overgeplaatst bij het 17 R.I., 1 Nov.
- Kapitein J. K. DE VISSER, van het 3 R.I., overgeplaatst bij het R. Gr., 11 Nov.
- Eerste-luitenants A. VAN HOLTHOON en P. P. C. VAN RIJEN, beiden van het R. J., overgeplaatst bij het R. Gr., 8 Nov.
- Kapitein A. J. VAN DEN HEUVEL, van de Comm. van proefneming, voor één jaar gedetacheerd bij het K. Lu. A.
- Tweede-luitenants H. F. H. BOEKHOUT, van het 17 R.I. en K. W. M. BRANTJES, van het R. K. A., gedetacheerd bij de Luchtvaartafdeeling, 15 Nov.
- Majoor H. J. VISSCHER, van het 16 R.I., overgeplaatst bij het 5 R.I., 13 Nov.
- Majoor W. G. M. GAILLARD, van het 5 R.I., overgeplaatst bij het 16 R.I., 13 Nov.
- Kapitein J. H. J. RAAT, van het 16 R.I., benoemd tot adjudant van het korps.
- Eerste-luitenant L. H. LE FÈVRE DE MONTIGNY, van het 4 R.V.A., overgeplaatst bij de S.R.O.B.A., 20 Nov.
- Tweede-luitenant N. VAN DEN BRANDHOF, van het 1 R.V.A., overgeplaatst bij het 4 R.V.A., 27 Nov.
- Kapitein F. E. VAN DEN STAAL, E. a. i. te Nijmegen, overgeplaatst als E. a. i. te Arnhem;
- Kapitein A. L. W. M. KERKHOFF, van den staf der genie te Breda, overgeplaatst als E. a. i. te Nijmegen.
- Kapitein C. J. W. LANEN, van het R. G. Tr., overgeplaatst naar den staf der genie te Breda.
- Kapitein R. NAUTA LEMKE, van den staf der genie te 's-Gravenhage, overgeplaatst bij het R. G. Tr.
- Luitenant-kolonel F. A. VAILLANT, E. a. i. te Arnhem, benoemd tot commandant van het Korps pontonniers en torpedisten, 23 Nov.
- Luitenant-kolonel R. BOOMSMA, van den staf der infanterie, toegevoegd aan den Inspecteur van den vrijwilligen landstorm, benoemd tot commandant van het 15 R.I., 23 Nov.
- Eerste-luitenant C. GOTTSCHAL, van den staf der infanterie, ontheven van zijn werkzaamstelling bij den Topografischen dienst en overgeplaatst bij het 16 R.I., 1 Jan. '34.
- Eerste-luitenant J. BAURDOUX, van het 3 R.I., overgeplaatst bij den staf der infanterie, 1 Mei '34.
- Eerste-luitenant A. ROVERS, van den staf der artillerie, gedetacheerd bij het Magazijn der artillerie te Delft, 1 Jan. '34.

Eervol ontslagen.

- Kapitein A. C. STADLANDER, adjudant van het 7 R.I., 13 Nov. (benoemd tot reservekapitein bij het 7 R.I.).
- Reserve-luitenant-kolonel J. W. C. C. TUCKER, van den staf VI I. Brig., 27 Nov.
- Reserve-majoor J. H. KAUFFMANN, van het 18 R.I., 16 Nov.
- Reserve-kapitein E. J. NIEUWENHUIS, van het 19 R.I., 15 Nov.
- Reserve-kapitein W. G. BLÖTE, van het 16 R.I., 16 Nov.
- Kapitein J. DETMAR, adjudant van het 5 R.I., 1 Jan. 1934 (benoemd tot reservekapitein bij het 5e R.I.).
- Majoor J. J. T. HEY, van het 7 R.I., 18 Dec. (benoemd tot reserve-majoor bij het 20 R.I.).
- Kapitein H. P. J. DE JONGH, van het 7 R.I., 18 Dec. (benoemd tot reservekapitein bij het 7 R.I.).
- Reserve-kapitein voor spec. diensten J. N. F. BOESCHOTEN, van het dienstvak der Intendance, 13 Feb. 1934.
- Reserve-dirig.-off. van gezondh. der tweede klasse J. G. REMIJNSE, 1 Feb. 1934.

In actieven dienst hersteld.

Kapiteins E. A. W. HOUBOLT, H. W. G. R. DIETZ en H. J. BELLEN, onderscheidenlijk bij het 4e, het 2e en het 1e R.I., 1 Nov.

Teruggekeerd uit Ned.-Indië en op nonactiviteit gesteld.

Eerste-luitenant H. SLAGER, 16 Nov.

Decoratiën.

Reserve-kapitein W. J. H. J. M. KEIJZER, van het 3 R.I. Kruis van toewijding van het Portugeesche Roode kruis.

Luitenant-kolonel J. J. VAN SANTEN, van den Generalen Staf, Militaire kruis 1e klasse van België.

Overleden.

Eerste-luitenant H. BOUMAN, van het 12 R.I., 26 November te Groningen.

UIT DE LEGERORDERS.

L.O. 1933, Nr. 351 (Ministerieele beschikking van 14 November 1933, IIde Afd. B, nr. 12.

(Zie ook L.O. 1933, nrs. 59 en 79.)¹⁾

VRIJDENKERS VEREENIGING „DE DAGERAAD”.

Ter kennis wordt gebracht, dat aansluiting bij of eenigerlei steunverleening aan de *Vrijdenkers Vereeniging „De Dageraad”* in strijd is met de plichten van den militairen ambtenaar, en dien ambtenaar derhalve verboden.

¹⁾ De Militaire Spectator, 1933, blz. 190.

NIEUWE REGLEMENTEN EN VOORSCHRIFTEN.**EERSTE OPGAVE VAN WIJZIGINGEN OP DEEL I VAN HET CAVALERIE-REGLEMENT.**

Bij de samenstelling van het Cavalerie-Reglement Deel I was rekening gehouden met het toenmaals aangenomen beginsel, dat de verrichtingen met de karabijn (den lichten mitrailleur) als vuurwapen zouden worden opgenomen in het in bewerking zijnde nieuwe Schietvoorschrift.

Aangezien hiervan sedert is afgezien, zijn de bepalingen betreffende vorenbedoelde verrichtingen alsnog aan het Cavalerie-reglement toegevoegd.

UIT DE VAKPERS

EIGENSCHAPPEN VAN HET KANON VOOR DE DIVISIEARTILLERIE.

De kolonel V. BUCHALET komt in dit artikel tot conclusies, welke zoo verschillen van algemeen heerschende opvattingen, dat de redactie van de *Revue d'artillerie* het noodig acht te vermelden, dat zij het zeer belangrijk vindt deze studie onder de aandacht van de lezers te brengen, waarbij natuurlijk de gehuldigde meeningen geheel voor rekening van den schrijver blijven.

De schrijver behandelt in het bijzonder het kanon, dat moet dienen voor rechtstreekschen steun aan de infanterie. Hij beschouwt achtereenvolgens:

- I. de mogelijkheid, dat het kanon een groote vuursnelheid gedurende langen tijd onafgebroken volhoudt;
 - II. de mogelijkheid tot het geven van krombaanvuur, in verband met het optreden in heuvelachtig en bergachtig terrein;
 - III. de maximum dracht, die moet worden geëischt;
 - IV. welke eischen aan de bewegelijkheid moeten worden gesteld;
 - V. het projectielgewicht.
- Hij komt dan tenslotte tot de volgende eischen, die aan het kanon moeten worden gesteld.

- 1e. Een vuursnelheid van minstens 4 schoten per stuk en per minuut moet gedurende eenige uren kunnen worden volgehouden.
- 2e. Krombaanvuur moet mogelijk zijn, waarvoor noodig is een lading, die een Vo van 250 m geeft. De normale lading geeft een Vo van 350 m; hiermede wordt een dracht van 6000 m bereikt. Voor afstanden boven 6000 m tot 8000 à 9000 m is noodig een lading die een Vo geeft van 500 m.
- 3e. Vertikaal schootsveld 45°.
Horizontaal schootsveld zoo groot mogelijk, minstens 60°, liever een metalen veldbedding, die een schootsveld van 360° geeft.
- 4e. Gewicht in batterij ongeveer 1.000 kg, in elk geval minder dan 1300 kg. Gewicht van het opgelegde stuk minder dan 2000 kg.
- 5e. Kaliber ongeveer 90 mm.

Revue d'artillerie, Augustus 1933.

O.

VERVOER VAN ARTILLERIE PER VLIEGTUIG.

Een zeer interessante proef is in Februari van dit jaar in de Vereenigde Staten van Amerika genomen. Een geheele afdeeling bergartillerie (houwitsers van 75 mm) met personeel en bevelsmiddelen is per vliegtuig over een afstand van 30 mijl vervoerd. De uiteengenomen houwitsers en het personeel werden in bombardementsvliegtuigen vervoerd en beschermd door jachtvliegtuigen en verkenningvliegtuigen. Na de landing werden de houwitsers gemonteerd en met handen in stelling gebracht. De afdeeling was 39 minuten na haar vertrek weer tot vuren gereed. Daarna werd opnieuw ingeladen en werd de afdeeling naar haar kamp teruggebracht. Het geheel duurde zes uur.

Hoewel de proef geen onmiddellijk practisch nut heeft wijst zij toch op eventuele mogelijkheden in de toekomst.

The Field Artillery Journal. Juli-Aug. 1933.

O.

DE TAAK VAN DEN BACTERIOLOOG IN EEN TOEKOMSTIGEN OORLOG.

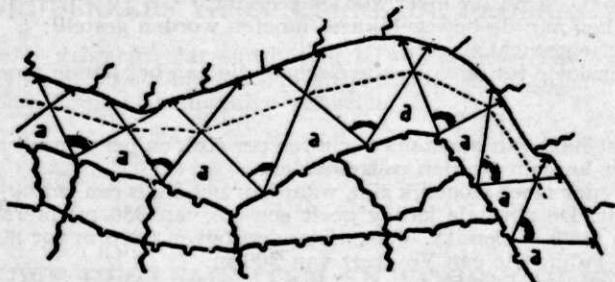
Médecin Commandant TADITCH RADOJÉ hield over bovenstaand onderwerp een voordracht te Luik. In vreedstijd behoort het noodige personeel te worden opgeleid, terwijl standaard methodes voor het onderzoek moeten worden uitgewerkt, teneinde eenheid van handelen te verkrijgen. De opgeleide officieren van gezondheid moeten niet uitsluitend bacterioloog zijn, doch tevens bekend met de epidemiologie en bestrijding van besmettelijke ziekten. Laboratoria dienen te worden opgericht om als kern voor de oorlogsinrichtingen te kunnen dienen. Zoowel de gezondheidstoestand van de burgerbevolking als die van het leger behoort te worden bestudeerd, omdat zij onafscheidelijk met elkaar verbonden zijn. Nauwe samenwerking tusschen de burger- en de militaire autoriteiten is hierbij geboden.

Voor de divisie en het legerkorps zijn mobiele bacteriologische laboratoria noodzakelijk. De inrichting hiervan bij het Joego-Slavische leger werd besproken. Bij het drinkwateronderzoek is het tevens noodzakelijk, dat men eventuele vergiften in het water kan aantoonen. Een nauwkeurige statistiek van het voorkomen van besmettelijke ziekten is aangewezen. Besproken werden voorts de maatregelen tegen de meest bekende legerziekten. Ten slotte besprak RADOJÉ de mogelijkheid van den bacteriologischen oorlog, die hij niet geheel uigesloten acht. Ook om zich hiertegen te kunnen verdedigen is het noodig de beschikking over laboratoria enz. te hebben.

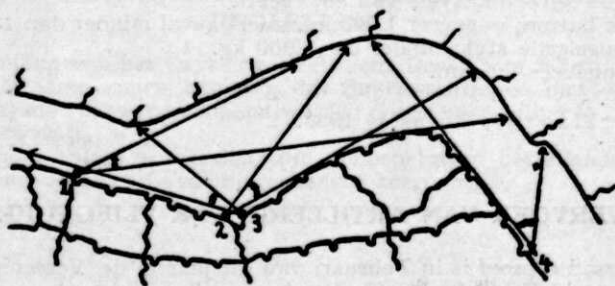
Archives Medicales Belges. Augustus 1933.

Dr. DORNICKX.

MITRAILLEURS IN DE VERDEDIGING.

Afb. 1.

Afb. 2.

Tot 1916 werden bij vele Duitsche troependeelen op het Westfront de mitrailleurs gebruikt op de schematische wijze aangegeven in Afb. 1. Zooals de gestippelde lijn aangeeft, bevindt zich het terreingedeelte, dat onder elkaar kruisende vuren van mitrailleurs ligt, daarbij vlak vóór de vijandelijke stelling, terwijl vóór de eigen stelling niet alleen geen kruisende vuren liggen, doch zelfs geheele sectoren (a) niet door mitrailleurvuur worden bestreken. De vijand was hierdoor dikwijls in staat om, bij een verrassend beginnenden aanval, het terreingedeelte boven de stippellijn te doorschrijden, alvorens

het stormvuur kon worden ontketend. Geleerd door de ondervinding is men daarom overgegaan tot een gebruik van de mitrailleurs zooals aangegeven op Afb. 2, waardoor het vuur van deze wapenen veel werkzamer werd. Dergelijke flankerende mitrailleurs moeten zich echter niet verraden aleer tot de ontketening van het stormvuur moet worden overgegaan teneinde niet ontijdig te worden buiten gevecht gesteld.

Zonder aan het door bijgaande schetsjes duidelijk gedemonstreerde beginsel, dat flankerende mitrailleurs werkzamer zijn dan frontaal vurende mitrailleurs, ook slechts eenigermate afbreuk te willen doen, meenen wij bij Afb. 2 te moeten opmerken, dat een dergelijke opstelling van de lichte mitrailleurs slechts mogelijk is in den stellingoorlog, waar de mitrailleurs frontaal goed kunnen worden gedekt. In den bewegingsoorlog is het van de bedieningsmanschappen niet te eischen, dat zij in de aangegeven richtingen zullen blijven vuren als de vijand frontaal op hen afstormt. De flankerende vuren zullen dan o.i. moeten worden opgedragen aan meer achterwaarts opgestelde zware mitrailleurs aangevuld door enkele lichte mitrailleurs, in front beschermd door frontaal vurende lichte mitrailleurs en geweren.

„Militär Wochenblatt”, 11 Aug. 1933.

C.

INSPECTIE DOOR DEN R. C.

De Roemeensche Luit.-kol. ST. NIC PEHESCU geeft een programma voor het onderzoek door den R.C. naar de geoefendheid van zijn soldaten.

Hoewel uiteraard de opleiding van het Roemeensche leger belangrijk verschilt met die van onze weermacht en derhalve dit programma niet zonder wijziging voor ons zou kunnen worden aanvaard, zijn in dit artikel toch richtlijnen gegeven, welker lezing wij warm aanbevelen. Het onderzoek heeft plaats aan het einde van het tijdperk, waarin de manschappen in het verband van de compagnie zijn opgeleid en heeft gedurende twee dagen plaats.

Op den eersten dag wordt het bataljon „gemobiliseerd”. De B. C. krijgt een tactische onderstelling, waarin de onderdeelen van het bataljon, voor deze gelegenheid versterkt met een sectie ig. van 3.7 cm en het peloton cavalerie van het regiment, diverse opdrachten krijgen te vervullen.

Daarna worden, na een geforceerden marsch van twee uren, schietopdrachten uitgevoerd, waarbij ook aandacht wordt besteed aan het schatten van afstanden, opsporen van doelen enz.

De tweede dag wordt gebezigd om een onderzoek in te stellen naar de theoretische opleiding van den troep, waarbij de R. C. in de eerste plaats tracht zich een beeld te vormen van de moreele vorming van de soldaten.

Revue d'Infanterie, Sept. '33.

B.

HAKKENKLAPPEN.

De Eerste-luitenant der Mariniers W. A. J. ROELOFSEN, bestrijdt de meening van den Luitenant ter Zee 2e klasse W. S. VAN BRAAM, dat het „hakkenklappen” moet worden tegengegaan:

„Want dat plezier (in hakkenklappen) is met het verlaten van het opleidingschip plotseling verdwenen en niet alleen, dat ze dan niet meer met de hakken klappen, maar gewoonlijk gaat ook de correctheid, die de dril hem bijbracht, overboord.”

De heer R. meent, dat, als de heer v. BR. correctheid eischt, hij den klap der hakken eenvoudig moet aanvaarden en bovendien als contrôle-middel waardeeren.

„Velen voelen zich verlegen en mindere stram is tegenover hen en verbergen die verlegenheid achter het: „onnoodig vinden van hakkenklapperij”. Velen durven het zelf niet. Hoevelen maken niet, wanneer ze na een kort dienstgesprek, staande gevoerd, worden bedankt, een zalvende buiging en zwaaien sierlijk 180° om, in plaats van de correcte militaire houding en de stramme keertwending.

Wij Nederlanders zijn zoo gauw bang ons aan te stellen!

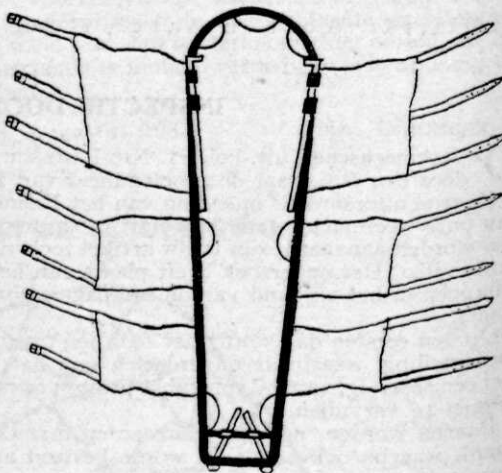
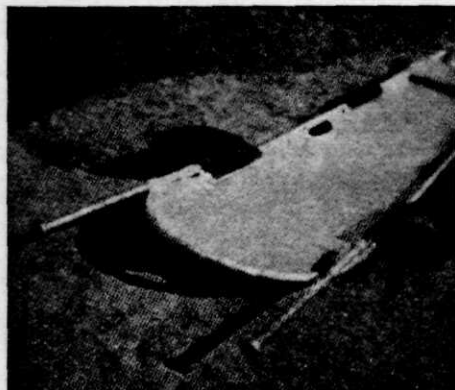
Stramme vormen en bewegingen zijn hoorbaar, dit te ontkennen is struisvogel-politiek, dit niet te willen is ongezone democratie.”

Marineblad, 4e aflevering, 9 September 1933.

f.

GEWONDENVERVOER IN VOORSTE LIJN.

De res. off. v. gez. 2e kl. Dr. V. M. E. WINTERS te Bleijerheide heeft zich toegelegd op de bestudeering van het transport van gewonden in voorste lijn, waarbij hij speciaal aandacht schonk aan het transport in loopgraven, omdat het in den wereldoorlog niet is gelukt hiervoor een bevredigende oplossing te vinden. Schr. bespreekt verschillende transportmethoden welke werden toegepast, als: draagzeilen in verschillende vormen, brancards waarop de patiënt in zittende houding moest worden vervoerd enz., waaraan tal van bezwaren waren verbonden. Ook na den oorlog is geen oplossing gevonden, zooals o.a. in 1932 op de zitting van de Internationale commissie voor standaardisatie van geneeskundig materiaal uit uitspraken van vertegenwoordigers van verschillende groote mogendheden bleek.

Dr. WINTERS is uitgegaan van de zeer juiste opvatting, dat alleen bij liggend vervoer van een behoorlijke oplossing sprake kan zijn, daar dit voor de gewonde tal van voordeelen biedt.

Zijn brancard bestaat uit een raam van buizen, ter lengte van 195 cm, terwijl de breedte ter hoogte van de schouders 53, bij de voeten 30 cm bedraagt. De onderlaag bestaat uit een gegalvaniseerd ijzeren plaat, waarin openingen zijn aangebracht om dragen aan de buizen mogelijk te maken. Op de onderlaag is een kussen van afwaschbaar leer aangebracht. De patiënt kan met 3 stel banden op de brancard worden vastgemaakt, terwijl een voetsteun het mogelijk maakt, dat de brancard zelfs verticaal kan worden gebracht zonder dat de patiënt verschuift. Onder het voeteneinde zijn 2 sleden aangebracht, waardoor het mogelijk wordt de brancard te slepen.

Bij gehouden proeven o.a. in de stormschool te Waalsdorp is gebleken, dat transport door loopgraven goed mogelijk was, terwijl het halen van gewonden uit b.v. commandoposten, mitrailleurposten, enz., geen bijzondere moeilijkheden opleverde.

Een voordeel van de brancard is nog, dat ze zeer gemakkelijk gereinigd kan worden en desnoods als nood-operatietafel zou kunnen worden gebruikt.

Dr. WINTERS meent niet, dat zijn brancard de loopgravenbrancard zou zijn, doch is wel van meening dat met haar tal van moeilijkheden, die zich in loopgraven en in voorste lijn bij het gewondenvervoer kunnen voordoen veel beter kunnen worden overwonnen dan met de tot nu toe gebruikte modellen.

Schr. deelt mede, dat hij bij zijn m.i. zeer lofwaardig streven veel steun en voorlichting heeft ontvangen van den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst, Generaal-Majoor Dr. DIEHL, en van Dr. MOLEMA van het Nederlandsche Roode Kruis.

GEDACHTEN OVER HET GEVECHT VAN MODERNE VECHTWAGENS.

Een onbekend schrijver geeft een zeer korte, uiterst zakelijke beschouwing over den invloed, welke de snelheid van een vechtwagen heeft op de samenwerking van de infanterie met dit strijdmiddel.

Wij bevelen dit artikel ook daarom ter bestudeering aan, omdat er uit blijkt, hoever wij nog verwijderd zijn van de Liddel-Hartsche en Fullersche gemechaniseerde „passepartouts.”

De Schr. verdeelt de verdedigingszone in drie strooken:

a. de eerste, diep 800—1000 m, waarin de wapens zijn opgesteld, welke het ondoorschrijdbare stormvuur vóór de frontlijn geven;

b. de meer achterwaarts opgestelde mitrailleurs, welke op de groote en zeer groote afstanden vuren;

c. de artillerie.

De onder a genoemde wapens zijn voor den aanvaller het gevaarlijkst. Hij moet dus in de eerste plaats trachten om deze organen te vernietigen of te neutraliseeren. Hij beschikt daartoe over zijn automatische wapens en de artillerie, eventueel over den vechtwagen.

Bij alle voordeelen, welke dit laatste strijdmiddel bezit, heeft het nadeelen; de vechtwagen kan een bepaald terreingedeelte slechts neutraliseeren zoolang hij in de onmiddellijke nabijheid van dit terreingedeelte is.

De Schr. toont dan aan, dat de huidige vechtwagen F. T. met een gemiddelde snelheid van 2 km per uur niet in staat is om de gewenschte neutralisatie van de boven onder a genoemde strook tijdig over de volle diepte te bewerkstelligen.

De Schr. toont vervolgens aan, dat aan de toeneming van de snelheid niet al te veel moet worden geloofd. De snelheid, welke een vechtwagen door het terrein kan bereiken is niet gelijk aan die, welke men „gevechtssnelheid” zou kunnen noemen.

De Schr. vermeent deze „gevechtssnelheid” op niet meer dan 5 km per uur te moeten stellen, waarbij het eenige voordeel is, dat deze snellere vechtwagens door de voorste zone van de onder a genoemde strook kunnen gaan, om daardoor het achterste deel van deze strook te neutraliseeren.

Wij voegen er onzerzijds bij, dat dit dus een schoone gelegenheid geeft aan een goed antivechtswagenkanon om voor den verdediger deze bedreiging tegen te gaan, zoo al niet den vechtwagen te vernietigen.

Revue d'Infanterie, October '33.

B.

HET RECEPT VOOR DE OVERWINNING;

DENKBEELDEN UIT HET BUITENLAND OVER DEN TOEKOMSTOORLOG.

Een anoniem schrijver geeft in een korte studie een zeer duidelijk en lezenswaardig overzicht over de moderne denkbeelden betreffende den toekomstoorlog. Hij begint met te verklaren, dat — mede tengevolge van de geweldige vorderingen der techniek — nog nooit de meeningen over den aard van den komenden oorlog zoo zijn uiteengeloopt als thans.

Achtereenvolgens bespreekt de schrijver dan:

- a. den luchtoorlog,
- b. de rol van den motor in den landoorlog,
- c. massa- of elite-leger,
- d. de moderne verdediging met grensversterkingen,
- e. het streven om de organen der landsverdediging (leger, vloot, luchtvloot) onder eenhoofdige leiding te brengen, en
- f. den oorlog buiten het gevechtveld (industriële oorlog).

Zijn studie is dus uiteraard al een zeer beknopt overzicht van verschillende denkbeelden en de inhoud daarvan leent zich moeilijk tot het maken van een referaat.

Wij zouden evenwel iederen officier willen aanraden dit artikel te lezen, omdat het een zeer goed overzicht geeft van de talrijke belangrijke problemen, die men in de weermachten tot oplossing tracht te brengen.

Militär Wochenblatt nrs 10 (11 Sept.) en 12 (25 Sept. 1933).

W.

HET IN STELLING KOMEN VAN EEN AFDEELING ARTILLERIE.

De Generaal E. PAGÉZY bespreekt in dit artikel verschillende zaken, die bij het in stelling brengen van een afdeeling te pas komen. Hij begint met er^op te wijzen, dat bij de voorbereiding voor het in stelling komen *verdeelung van arbeid* noodig is, wil de afdeeling snel en met voldoende nauwkeurigheid het vuur kunnen openen. Hoe deze arbeidsverdeelung zal moeten geschieden, is niet nauwkeurig in reglementen vast te leggen, maar hangt van veel verschillende omstandigheden af, zooals opdracht, tijd, terreinsomstandigheden, de persoonlijkheid van den Afd. C zelf en de kwaliteit van de officieren, waarover hij beschikt.

De schrijver beschouwt nu achtereenvolgens:

A. Plaatsen van de batterijen en waarnemingspunten.

B. Commandoposten en verbindingen.

C. Het luchtwaarnemingsstation.

D. Verbindingsdetachementen (artillerie-inlichtingsgroepen) van de afdeelingen voor rechtstreekschen steun.

E. De opstelling van den gevechtstrein en van de voorwagens.

F. De mitrailleurs.

In het bijzonder zijn interessant de beschouwingen over de plaatsen van de commando posten en de verbindingen, waarvoor schrijver verschillende mogelijkheden behandelt.

Een artikel, waarvan wij de lezing gaarne aan onze artilleristen aanbevelen.

Revue d'artillerie, Augustus 1933.

O.

EEN KLEINE ONDERNEMING.

De commandant F. geeft een leerzame beschouwing over een kleine onderneming, welke de Italiaansche luitenant-kolonel NALDI eerder in de *Revue d'Infanterie* beschreef.

De Schr. maakt daarbij eenige belangwekkende opmerkingen.

Op ongeveer 500 m vóór een verdedigingsstelling ligt een mitrailleurnest, bezet door ± 10 man en belast om een vijandelijken aanval te vertragen.

Op dit steunpunt zal een nachtelijke aanval worden uitgevoerd vooral om gevangenen te maken.

De Schr. gaat tot in details na op welke wijze deze opdracht moet worden uitgevoerd en bespreekt:

a. of het gewenscht is hier voor speciaal-opgeleide troepen te bestemmen. Schr. beantwoordt deze vraag ontkennend.

b. in hoeverre de onderneming moet worden voorbereid en gesteund door artillerie, Schr. wijst op de groote moeilijkheden, welke hieraan zijn verbonden.

c. de noodzaak, dat dergelijke ondernemingen door bij dag uitgevoerde verkenningen moeten worden voorbereid;

d. het gewenschte de uitrustung van de voor deze onderneming aangewezen troepen zooveel mogelijk te verlichten;

e. de moeilijkheid om — behalve in den stellingoorlog — dergelijke ondernemingen te veel in details voor te schrijven, waardoor veel moet worden overgelaten aan het initiatief van den uitvoerenden commandant.

Revue d'Infanterie, October '33.

B.

EEN TERUGTOCHTSGEVECHT.

De commandant M. geeft een overzicht van de gebeurtenissen bij een Fransch bataljon, dat in de laatste dagen van Mei deelneemt aan de gevechten, welke de Duitschers ten tweede male in het bezit stelden van het terrein tot aan de Marne.

Het verhaal is aangrijpend in zijn eenvoud. De schr. brengt ons door de op een volgende berichten en bevelen in de sfeer van den cp. van een B.C., die, ondanks vele moeiten en offers, tenslotte voor de vijandelijke overmacht moet teruggaan. Leerzaam ook, omdat hier een terugtocht wordt beschreven, uitgevoerd onder buitengewoon moeilijke omstandigheden, welke dan ook met groote verliezen gaat gepaard. Opmerking verdient het groote front, waarover het bataljon was verspreid — ± 1600 m —, waarbij het bataljon evenwel versterkt was met een compagnie.

De samenwerking tusschen infanterie en artillerie scheen, zooals trouwens alle verbindingsen, bijna geheel te falen. Op 30 Mei 16.30 vraagt de B.C. een tegenvorbereidingsvuur, aan welk verzoek om 19.00 nog niet is voldaan.

Op 31 Mei 5.10 dringt de B. C. opnieuw aan op krachtigen artilleriesteun, waarop, na herhaald aandringen, de R.C. om 8.00 slechts kan antwoorden, dat alle aanvragen aan de artillerie zijn doorgezonden.

Op 31 Mei 9.50 ontvangt de B.C. het terugtochtsbevel, terwijl zijn linkervleugel is omvat en het bataljon terug moet over een terrein, dat volledig bloot staat aan het mitrailleurvuur van den vijand.

Als de terugtocht wordt bedreigd door een vijandelijke sectie zware mitrailleurs, krijgt een luitenant met een sectie de zeer korte, maar ongewoon zware, opdracht: „Val die mitrailleurs aan.”

Als een tweede maal een Deutsche mitrailleurafdeeling de flank van het bataljon bedreigt, roept men om de eigen zware mitrailleurs. Doch deze zijn er niet! Men behelpt zich met fusil-mitrailleurs op geweren als ondersteuning en welke worden bediend door officieren.

Inderdaad een zeer leerzaam opstel.

Revue d'Infanterie, October '33.

B.

DE SLAG VAN MONTFAUCON (26 T/M 29 SEPT. 1918).

Kolonel CONRAD H. LANZA behandelt dezen slag bezien uit artilleristisch oogpunt. Hij beschrijft welke berichten en indrukken men bij de legerartillerie op 26 September kreeg en gaat daarna na, hoe het gevecht op dien dag in werkelijkheid verliep, waarna hij o.m. tot de volgende beschouwingen komt.

Van de waarnemingsposten werden bijna geen, van de waarnemingsballons slechts enkele inlichtingen verkregen. Van de inlichtingsofficieren werden dikwijls belangrijke inlichtingen verkregen, maar veelal kwamen deze berichten met zooveel vertraging, dat de artillerie er niet meer zeker van kon zijn, of de werkelijke toestand niet ondertusschen was gewijzigd. Geen enkel bericht gaf de doelen zoodanig aan, dat de artillerie er zijn vuur op kon openen. De beste bron van inlichtingen was de vliegdiens. Verschillende goede foto's werden gemaakt, maar blijkbaar bereikten deze foto's de artilleristische leiding niet zoo tijdig, dat deze er partij van kon trekken. De schrijver merkt op, dat niemand er aan dacht, om de foto's onmiddellijk op het vliegveld te bestudeeren en belangrijke doelen, die op deze foto's voorkwamen, telefonisch aan de artillerie te melden, waardoor een betere leiding van het artilleriesvuur mogelijk geweest zou zijn.

De samenwerking tusschen infanterie en artillerie in dezen slag was slecht geregeld. Het valt op, dat de commandoposten van artilleriescommandanten dikwijls op vrij grooten afstand zijn gelegen van de commandoposten van de bevelhebbers der groote eenheden, waarbij zij behoorden.

De gevechten op 27, 28 en 29 September beschouwt de schrijver zoewel van Amerikaanse, als van Deutsche zijde. De samenwerking tusschen de infanterie en de divisie-artillerie ontbrak ook op deze dagen vrijwel geheel. De artillerie kreeg van de infanterie vrijwel geen enkel bericht en kon, mede tengevolge van slecht zicht, nagenoeg niets doen.

De artilleriebestrijding heeft in dezen slag van beide zijden weinig resultaten opgeleverd.

O.

The Field Artillery Journal Mei-Juni, Juli-Augustus 1933.

N.V. Stoomververij en Chem.
Wasscherij

Stoomwasscherij „Edelweiss”

GEBR. GIESBERS

ROERMOND

Tl. Int. 220. Postrkning

Het aangewezen adres voor de Huishoud-
wasch en voor groote inrichtingen.

GEBR. VAN BEEK

SPECIAAL ADRES VOOR

**HOLL. RONDVET
REUZEL**

MAASTRICHT

TEL. 967